

ჩვენი სოფელი

გაჩვენოს დახვინა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

◆ ოქტომბერი/2020

№8/58

რაჭა, სოფელი ხვანჭკარა

ახალი ამბები

83 2-4

- ლევან დავითაშვილი: „ფონდი „ქართუ“ ჩვენი მუდმივი პარტნიორი და მხარდაჭერის ძალიან ბევრ კარგ საქმეში“
- ლევან დავითაშვილი და ნათია თურნავამ მეფრინველეობის ახალი კომპლექსი გახსნეს
- ლევან დავითაშვილი: „ბატონი ბიძინა ივანიშვილი არა ერთ საქველმოქმედო პროექტს ახორციელებს ჯანსაღი გარემოსთვის და ეკოლოგიისთვის“
- ლევან დავითაშვილი შვედეთის სამეფოს ელჩს საქართველოში, ულრიკ ტიდესტრომს შეხვდა
- სახელმწიფოს და USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის მხარდაჭერით, ყვარულში ახალი სამაცივრო მეურნეობა გაიხსნა

- გიორგი ხანიშვილი შპს „ეფკოს“ ლურჯი მოცვის საინვესტიციო პროექტის პრეზენტაციას დაესწრო
- ლევან დავითაშვილი: „USAID ერთად, თბილისის სექტორის რეაბილიტაციის დახმარების პროექტის ფარგლებში, მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული პროექტები განხორციელდა“

- სახელმწიფო პროგრამაში „ქართული ჩაი“ განხორციელებული ცვლილებების თანახმად, სარეაბილიტაციო სამუშაოების სახელმწიფო დაფინანსების ოდენობები გაიზარდა

2020 წლის 1 აგვისტოდან 25 ოქტომბრამდე პერიოდში განხორციელდა 7 684 ტონა თბილისის ექსპორტი, რომლის ღირებულებამ 41.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა

2020 წლის 1 აგვისტოდან 25 ოქტომბრამდე პერიოდში, განხორციელდა 3 005 ტონა ვაშლის ექსპორტი, რომლის ღირებულებამ 1.3 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა

რეპეტი 2020

83 5

კანდელიის კირობაში, საქართველოში რეპეტიული რეპეტიონის, 276 ათასი ტონა ყურძენი გადამამუშავდა. 25 ათასამდე მევენახე მოსავალი სრულად დააბინავა.

რეპეტი 2020

გაჩვენოს დახვინა

83 6-7

- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ელექტრონულ სისტემებს წერგავს
- სამრეწველო მარაგების შეფასება შავი ზღვის საქართველოს აკვატორიაში

წარმატების ისტორიები

83 8

- ვანის მუნიციპალიტეტში სახელმწიფოს დახმარებით ახალი სასათბურე მეურნეობა აშენდა
- კოოპერატივი „კოდი“ ევროკავშირის ბაზარზე გასასვლელად ემზადება
- მთისძირა არხის რეაბილიტაცია დასრულდა
- სოფელ თიკერის დამშრობი სისტემა მოწესრიგდა
- თელას სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია მიმდინარეობს

ყურძენის ჯიშები

83 9

- ალექსანდროული, მუჯურეთული მცვივანი რაჭული, ნოშირი

ქართული ხარისხი

83 10

- ქართული რძის ნიშანი ენიჭება რძის პროდუქტს, რომელიც მხოლოდ საქართველოში მიღებული ნედლი რძით მზადდება და არ შეიცავს რძის ფხვნილსა და მცენარეულ ცხიმს.

ვეთერინარია და ფიტოსანიტარია

83 11

- საქართველოში ცოფის გამოვლინება ცხოველებში 63%-ით შემცირდა
- ფაროსანას სანიშნაობა ღონისძიებები გრძელდება

დასუღი ტერიტორიები

83 12

- ახალი ტურისტული მარშრუტები საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე

საქართველოს ტყე

83 13

- კახეთის რეგიონში ტყის ეროვნული აღრიცხვა მიმდინარეობს

აბრეშქა

83 14-15

- პეკანის პლანტაციის აგროტექნოლოგია განათმობს

აკოლიდერთა სკოლა - 2020

83 16

ლევან დავითაშვილი: „ფონდი „ქართუ“ ჩვენი მუდმივი პარტნიორი და მხარდამჭერია ძალიან ბევრ კარგ საქმეში“

მთაწმინდის პარკში, ურბანული ტყის ლანდშაფტის აღდგენა-რეაბილიტაციის პროექტის პრეზენტაცია გაიმართა.

როგორც პრეზენტაციაზე გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა აღნიშნა, პროექტი ქალაქში ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებას მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს. პროექტი პირდაპირ თანხვედრაშია იმ პოლიტიკასთან, რომელიც მთავრობას გარემოსდაცვითი მიმართულებით, კერძოდ, ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების კუთხით აქვს.

„ეს არის მულტიდისციპლინური პროექტი, რომელიც ურბანულ გარემოს თვისობრივად განაახლებს, ხარისხობრივად შეცვლის და გააუმჯობესებს. ჩვენი

მიზანია, შევქმნათ შესაბამისი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, რომელიც მოსახლეობას აქტიური ცხოვრებისა და რეკრეაციის საშუალებას მისცემს. ურბანული ტყის ლანდშაფტის აღდგენა-რეაბილიტაციის პროექტი სხვადასხვა სახელმწიფო უწყების კოორდინირებული მუშაობის კარგი მაგალითია. პროექტის განხორციელებაც შეუძლებელი იქნებოდა, რომ არა ბატონი ბიძინა ივანიშვილის და „ფონდი ქართუს“ უპრეცედენტო დახმარება. ეს არის მრავალმილიონიანი ინვესტიცია, რომელიც რამდენიმე წლის განმავლობაში უნდა განხორციელდეს. „ფონდი ქართუ“ ჩვენი მუდმივი პარტნიორი და მხარდამჭერია ძალიან ბევრ კარგ საქმეში, რაც არა მხოლოდ ზოგადი ინფრასტრუქტურის განვითარებასა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას უკავშირდება, არამედ ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებასაც. დაცულ ტერიტორიებზე ძალიან ბევრი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა სწორედ „ფონდი ქართუს“ მხარდაჭერით განხორციელდა“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ლევან დავითაშვილმა და ნათია თურნავამ მეფრინველეობის ახალი კომპლექსი გახსნეს

ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრმა, ნათია თურნავამ და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა სართიჭალაში, მეფრინველეობის ახალი კომპლექსი გახსნეს.

კომპანია „ჩირინა“, ევროპის რეკონსტრუქციის და განვითარების ბანკის (EBRD) თანადაფინანსებით, მეფრინველეობის კომპლექსი „სართიჭალა 3“ ააშენა.

„თანამედროვე სოფლის მეურნეობის განვითარების ერთ-ერთი კარგი მაგალითია ახალი კომპლექსი, რომელიც, მეფრინველეობაზე ორიენტირებული და მნიშვნელოვნად ზრდის ჩვენს თვითურუნველყოფას. ქვეყანაში ფრინველის ხორცის წარმოება, ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში, 40%-ზე მეტით არის გაზრდილი. ჩვენი მიზანია, არა მხოლოდ ქვეყნის ფრინველის ხორცი

თვითურუნველყოფა, არამედ ექსპორტზეც გავიდეს პროდუქცია. განსაკუთრებით ხაზგასასმელი და სასიხარულოა, რომ ასეთი მასშტაბური და მსხვილი ინვესტიცია პანდემიის პირობებში განხორციელდა“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ახალი კომპლექსის „სართიჭალა 3“ მშენებლობა 2019 წელს დაიწყო და 2020 წელს დასრულდა. თანამედროვე ტექნოლოგიით აღჭურვილი კომპლექსის ფარგლებში, „ჩირინა“ ყოველთვიურად დამატებით 600 ტონა ხორცის წარმოებას მოახდენს.

გახსნის ღონისძიებას ესწრებოდნენ ქვემო ქართლის სახელმწიფო რწმუნებული შოთა რეხვიაშვილი, EBRD კავკასიის ასოცირებული დირექტორი გიორგი ახალკაცი და გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერი რამაზ ბუდალაშვილი.

ლევან დავითაშვილი: „ბატონი ბიძინა ივანიშვილი არა ერთ საქველმოქმედო პროექტს ახორციელებს ჯანსაღი გარემოსთვის და ეკოლოგიისთვის“

„ყოფილი იზოდრომის ტერიტორიის თბილისის მერიისთვის გადაცემა განსაკუთრებული ფაქტია. აქ განხორციელდება ახალი, ძალიან მნიშვნელოვანი პროექტი - მოწყობა ცენტრალური პარკი. როგორც ქალაქის მაცხოვრებლებისთვის, ისე სტუმრებისთვის, შეიქმნება ეკოლოგიურად სუფთა გარემო. წლების განმავლობაში, ბატონი ბიძინა ივანიშვილი არა ერთ საქველმოქმედო პროექტს ახორციელებს ჯანსაღი გარემოსთვის და ეკოლოგიისთვის, მათ შორისაა შავ ზღვისპირეთში განხორციელებული ახალი ცენტრები, რომლებმაც ქვეყნის ტურისტული მიზიდულობა სრულად შეცვალა. ასევე პროექტი, რომელიც თბილისის ქედის გამწვანებას, ველობილიკების მოწყობას, ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარებას ითვალისწინებს. ამ ჩამონათვალში, მაინც განსაკუთრებით აღსანიშნავია თბილისის ცენტრალური პარკი ქალაქის ცენტრში.

ეკოლოგიური თვალსაზრისით, შუა ქალაქში არსებული მწვანე სივრცე განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. ყოველივე ეს თანხვედრაშია მთავრობის პოლიტიკასთან. ჩვენ დავამტკიცეთ თბილისის ჰაერის ხარისხის მართვის გეგმა, რომე-

ლმაც მრავალი მიმართულებით განსაზღვრა ეკოლოგიური მდგომარეობის გამოსწორება. დედაქალაქის მერიას აქვს თანმიმდევრულ პოლიტიკა, რომელსაც ყოველწლიურად ახორციელებს ქალაქის გამწვანების და სატრანსპორტო პოლიტიკის კუთხით. ვფიქრობთ, რომ განსაკუთრებული ამ ჩამონათვალში მაინც იქნება ეს დიდი კონტრიბუცია, რომელიც ბატონ ბიძინა ივანიშვილისგან, მისი ოჯახისგან მიიღო ქალაქმა. ეს არის 50 მილიონ დოლარზე მეტი ღირებულების ქონება, რომელიც ქალაქმა დაიბრუნა. ჩვენ გვახსოვს, ეს ქონება გასხვისებული იყო სახელმწიფოს მიერ, ფაქტობრივად განწირული მორიგი მშენებლობებისთვის, რომელიც ეკოლოგიურ წნეხს კიდევ უფრო დაამძიმებდა ქალაქში. ამის სანაცვლოდ, ჩვენ მივიღეთ, ერთი მხრივ, მრავალმილიონიანი ქონება ქალაქისთვის და, მეორე, დაპირება, რომელსაც ფონდი „ქართუ“ აუცილებლად შეასრულებს, ეს იქნება მრავალმილიონიანი ინვესტიცია იმისთვის, რომ ჩვენი დედაქალაქის ცენტრში მაღალი დონის პარკი მოეწყოს“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა.

ლევან დავითაშვილი შვედეთის სამეფოს ელჩს საქართველოში, ულრიკ ტიდესტრომს შეხვდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი შვედეთის სამეფოს ელჩს საქართველოში, ულრიკ ტიდესტრომს შეხვდა.

შეხვედრაზე მხარეებმა მიმდინარე პროექტები და სამომავლო თანამშრომლობის შესაძლებლობები განიხილეს.

ლევან დავითაშვილმა მადლობა გადაუხადა ელჩს, შვედეთის სამეფოს მიერ გარემოსდაცვითი მიმართულებით გაწეული მხარდაჭერისთვის და ყურადღება ქვეყანაში ნარჩენების მართვის კუთხით

მიღწეულ მნიშვნელოვან შედეგებზე გაამახვილა. საუბარი შეეხო ცირკულარული ეკონომიკის, დაცული ტერიტორიების და ტყის სექტორის განვითარების ხელშეწყობის მიმართულებით თანამშრომლობის საკითხებს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში გამართულ შეხვედრას მინისტრის მოადგილეები: ნინო თანდილაშვილი, სოლომონ პავლიაშვილი და შესაბამისი დეპარტამენტის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

სახელმწიფოს და USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის მხარდაჭერით, ყვარაღობის ახალი სამაცივრო მეურნეობა გაიხსნა

გაჩემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი და აშშ-ის ელჩი საქართველოში, კელი დეგნანი, ყვარაღობში, სასოფლო-სამეურნეო კომპლექსის „აგროსთორი“ სამაცივრო მეურნეობის გახსნის ღონისძიებას დაესწანენ. თანამდებობის სტანდარტებით აღჭურვილი სამაცივრო მეურნეობა სახელმწიფოს და USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის მხარდაჭერით ამოქმედდა.

„ჩვენ რეგულარული, მჭიდრო და ეფექტიანი თანამშრომლობა გვაკავშირებს ამერიკის შეერთებულ შტატებთან სოფლის მეურნეობის განვითარების მიმართულებით. ბოლო წლების განმავლობაში, ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის განვითარება პრიორიტეტული გახდა. შესაბამისად, სახელმწიფო ძალიან ბევრს აკეთებს დარგის მოდერნიზაციისთვის. ამ ფონზე, ჩვენს პარტნიორებთან თანამშრომლობა კიდევ უფრო ხელშეწყობს და რეალურ შედეგებს იძლევა. გაჩნდა მრავალი შესაძლებლობა, რადგან, ტექნიკური დახმარების კუთხით, ამერიკელი მეგობრები და პარტნიორები მხარში გვიდგანან. პარალელურად, სახელმწიფო ფინანსურად ეხმარება კარგ ინიციატივებს; საბოლოოდ კი, დამატებითი ღირებულება იქმნება გადამამუშავებაში“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა.

როგორც აშშ-ის ელჩმა კელი დეგნანმა აღნიშნა, სოფლის მეურნეობის მხარდაჭერა USAID-ის საქართველოში საქმიანობის უმნიშვნელოვანესი მიმართულებაა.

„ახალი სამაცივრო მეურნეობა დაეხმარება ფერმერებს მეტი შემოსავლის მიღებაში და ხელს შეუწყობს რეგიონში ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას. სასიამოვნოა, ისეთ ინიციატივის განხორციელებაში ჩართულობა, რომელიც საშუალებას აძლევს ადგილობრივ ფერმერებს შეინახონ მალეფუჭებადი პროდუქტი, გააფართოონ სარეალიზაციო ბაზრები, გაზარდონ პროდუქტის ხარისხი და ფასი. აღნიშნული სამაცივრო მეურნეობა კერძო სექტორის, USAID-ისა და საქართველოს მთავრობის თანამშრომლობის კიდევ ერთი ნათელი მაგალითია“, - განაცხადა აშშ-ის ელჩმა.

პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, კოოპერატივმა „აგროსთორი“ ყვარაღობის მუნიციპალიტეტში 3 ჰექტარზე გააშენა ჟოლოს ბაღი. სააგენტოს თანადაფინანსებამ 30,000 ლარი შეადგინა. კოოპერატივმა „შედავათიანი აგროკრედიტი“ ისარგებლა და 390,000 ლარი მიიღო. USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამასთან კონსულტაციით, კოოპერატივმა ჟოლოს ახალი სახეობა „Tulamagic“ გააშენა. ამ სახეობის ჟოლო ადვილად ტრანსპორტირებადია და შენახვის ხანგრძლივობა მეტი აქვს, შესაბამისად, ის საუკეთესოა საექსპორტოდ.

ლევან დავითაშვილი: „USAID ერთად, თხილის საქტორის რეაბილიტაციის დახმარების პროექტის ფარგლებში, მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული პროექტები განხორციელდა“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი და აშშ-ის ელჩი საქართველოში კელი დეგნანი ლაგოდეხში, თხილის გადამამუშავებელ საწარმოში იმყოფებოდნენ. ახალი საწარმო სახელმწიფოს და USAID-ის საქართველოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტის (G-HIP) მხარდაჭერით შეიქმნა. თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი შპს „კახეთის თხილი“ თხილის სარჩევს, საშრობსა და სასაწყობო ცენტრს მოიცავს.

„ჩვენ, USAID ერთად, რამდენიმე წელია ვახორციელებთ თხილის სექტორის რეაბილიტაციის დახმარების პროექტს, რომლის ფარგლებშიც მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული პროექტები განხორციელდა. ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში გახსნილი თხილის საშრობი ძალიან მნიშვნელოვანია თხილის ღირებულებათა ჯაჭვის განვითარებისთვის. ამ პროექტის განხორციელებას გავაგრძელებთ მომავალ წელსაც, რათა ფერმერებმა შეძლონ თავიანთი მოსავლის სწორად დაბინავება, გაშრობა, მაღალი ხარისხის პროდუქტის მაღალ ფასში რეალიზება და მიიღონ მეტი შემოსავალი“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

„ახალი საწარმო რიგით მეექვსეა, რომელიც USAID-ის, საქართველოს მთავრობისა და თხილის მწარმოებელთა ასოციაციის მხარდაჭერით ამოქმედდა.

საწარმო, რომელიც რეგიონის 200-ზე მეტ ფერმერს მოემსახურება, გაზრდის ფერმერების შემოსავალს, გააუმჯობესებს მათი ოჯახების კეთილდღეობას და ხელს შეუწყობს ბაზრების დივერსიფიკაციას. ამერიკის შეერთებული შტატები და USAID ამაყია, რომ ქართველ პარტნიორებთან ერთად ახორციელებს აღნიშნულ პროექტს“, - განაცხადა კელი დეგნანმა.

საწარმოში, ჯამურად, 250,000 აშშ დოლარზე მეტი ინვესტიცია განხორციელდა. მათ შორის, 275,000 ლარი სახელმწიფო გრანტია, 277,000 ლარი შედავათიანი აგროკრედიტი, 50,000 აშშ დოლარი USAID-ის საქართველოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტის (G-HIP) ფარგლებში გაცემული გრანტი, ხოლო დანარჩენი თანხა ბენეფიციარის ინვესტიციას.

საწარმოში, წლიურად, 1,000 ტონა თხილის გაშრობა და 500 ტონის შენახვა შესაძლებელია. შეიქმნა 16 ახალი სამუშაო ადგილი; საწარმოს მომსახურებით 200 ფერმერზე მეტი ისარგებლებს.

ახალი საწარმოს გახსნას, ლევან დავითაშვილთან და კელი დეგნანთან ერთად, კახეთის სახელმწიფო რწმუნებულის მოვალეობის შემსრულებელი ირაკლი შიოშვილი და სოფლის განვითარების სააგენტოს ხელმძღვანელი ილია თამარაშვილი ესწრებოდნენ.

გიორგი ხანიშვილი შპს „ეფკოს“ ლურჯი მოცვის საინვესტიციო პროექტის პრეზენტაციას დაესწრო

ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი ნათია თურნავა და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი შპს „ეფკოს“ ლურჯი მოცვის საინვესტიციო პროექტის პრეზენტაციას დაესწრნენ.

მისასალმებელ სიტყვაში, გიორგი ხანიშვილმა ვრცლად ისაუბრა ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობის პროექტების შესახებ და ყურადღება პროექტის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, კენკროვანი კულტურების დაფინანსების ქვეკომპონენტის მნიშვნელობაზე გაამახვილა.

„რიცხვები ეფექტიანობის კარგი მზომე-

ლია. დღეისათვის, ლურჯი მოცვი, საექსპორტო პოტენციალის თვალსაზრისით, ერთ-ერთი ლიდერი პროდუქტია. მოგეხსენებათ, მუდმივად ვმუშაობთ საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციის მიმართულებით. 2019 წელს, 664 ტონა ლურჯი მოცვის ექსპორტი განხორციელდა, რაც შთამბეჭდავი მონაცემია. მხოლოდ ლურჯი მოცვის გასაშენებლად, სახელმწიფომ 14 მლნ ლარის ინვესტიცია განახორციელა, რაც რამდენიმე მილიონი დოლარის შემოსავალია ქართველი ფერმერებისთვის“, - განაცხადა გიორგი ხანიშვილმა.

მნიშვნელოვანია, რომ შპს „ეფკოს“ 32 ჰა ლურჯი მოცვის პლანტაცია, რომელიც გურიაში, დაბა ლაითურში მდებარეობს, 2016 წელს, სს „საპარტნიორო ფონდის“ ინვესტიციის შედეგად გაფართოვდა.

შპს „ეფკოს“ მმართველი, ქართული მულტიპროფილური საინვესტიციო კომპანია „ფორსაიტ ინვესტმენტ გრუპი“, რომლის მიზანსაც რეგიონში ერთ-ერთი ყველაზე

მსხვილი ლურჯი მოცვის მწარმოებელი აგროკომპანიის შექმნა წარმოადგენს და რომელიც, მომავალი ხუთი წლის განმავლობაში, 9 მლნ დოლარის ინვესტირებას გეგმავს.

ღონისძიებას, „საპარტნიორო ფონდის“ აღმასრულებელი დირექტორი დავით საგანელიძე, კომპანიის „ფორსაიტ ინვესტმენტ გრუპი“ აღმასრულებელი დირექტორი გია მორჩილაძე, შესაბამისი ორგანიზაციების წარმომადგენლები და დაინტერესებული პირები ესწრებოდნენ.

კოოპერატივი მუდმივად 6, სეზონურად კი, 150-მდე ადგილობრივს დაასაქმებს.

კოოპერატივმა USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის გრანტი 72,436 აშშ დოლარი, ცივი შენახვის ორი სათავსოსა და წინასწარი გაგრილების ოთახის აღჭურვილობის შესაძენად გამოიყენა. 300 მ2 მიწისა და 180 მ2 ფართის შენობის შექმნა და შესაბამისად მოწყობა კოოპერატივმა საკუთარი სახსრებით მოახდინა.

ქართული ჩაი

სახელმწიფო პროგრამაში „ქართული ჩაი“ განხორციელებული ცვლილებების თანახმად, სარეაბილიტაციო საფუძაოების სახელმწიფო დაფინანსების ოდენობები გაიზარდა

განხორციელებულ ცვლილებებზე, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა მთავრობის სხდომის დასრულების შემდეგ გააკეთა განცხადება.

„ფეხმეხებითან გამაჩთუდი შეხვედების შემდეგ, მივიღეთ გადაწყვეტილება, ჩაის პდანგაციების ჰეაბილიტაციისთვის გაჩვეული თანადაფინანსება გაზიდილიყო. კოოპეჩაციების შემთხვევაში, სახედმწიფოს მხიიდან თანადაფინანსება გაიზაჩა 90%-მდე და შეადგენს ეჩთ ჰექჩაჩზე 3 ათას დაჩს, ხორღ დანაჩჩენი ბენეფიციაჩებისთვის თანადაფინანსება იქნება, მაქსიმუმ, 70% და შეადგენს 2 500 დაჩს“, - განაჩხადა დევან დავითაშვიდიმა.

პროგრამა ითვალისწინებს აგროტექნოლოგიური გეგმის შედგენას, რომელიც ბენეფიციარმა თანადაფინანსების ხელშეკრულების ძალაში შესვლის თა-

რილიდან 36 თვის განმავლობაში უნდა შეასრულოს.

მომდევნო 2 (ორი) წლის განმავლობაში, პროგრამის ბენეფიციარმა ყოველწლიურად უნდა აწარმოოს 2 000 კგ ნედლი ფოთოლი, არანაკლებ 1 ჰა-ზე და 1 000 კგ ნედლი ფოთოლი - ბიოჩაის მოყვანის შემთხვევაში.

იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ქვეყანაში უკვე შეიქმნა ჩაის გადამამუშავებელი არაერთი საწარმო, ხოლო ჩაის ნედლეული მცირეა, პროგრამის ბენეფიციარებს აღარ ექნებათ საწარმოს შექმნის ვალდებულება.

ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის სახელმწიფო პროგრამა „ქართული ჩაი“ 2016 წელს დაიწყო; პროგრამაში ჩართულია 39 ბენეფიციარი; პროგრამის ფარგლებში, განხორციელდა 1,192 ჰა გავლურებული ჩაის პლანტაციის რეაბილიტაცია, მათ შორის, 790 ჰა სახელმწიფოსაგან იჯარით აღებული ფართობებია.

25 ოქტომბრის მონაცემებით

ექსპორტირებულია 7 684 ტონა თხილი

ზრდა 41%

წინა წელთან შედარებით

2020 წლის 1 აგვისტოდან 25 ოქტომბრამდე პერიოდში განხორციელდა 7 684 ტონა თხილის ექსპორტი, რომლის ღირებულებამ 41.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა

აღნიშნულ პერიოდში განხორციელებული თხილის ექსპორტის მოცულობა 2 252 ტონით (41%) აღემატება 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდში განხორციელებული ექსპორტის მოცულობის მაჩვენებელს, ხოლო ექსპორტის ღირებულება 14.3 მლნ აშშ დოლარით (52%) გაიზარდა.

ქართული თხილის ექსპორტი, ძირითადად, ევროკავშირის ბაზრებზე ხორციელდება, კერძოდ, გერმანიაში (2 233 ტონა), იტალიაში (1 507 ტონა), ჩეხეთში (470 ტონა), პოლონეთში (298 ტონა), ბულგარეთში (220 ტონა), ესპანეთში (209 ტონა), საფრანგეთში (191 ტონა), ლიეტუვაში (203 ტონა), საბერძნეთში (97 ტონა), ესტონეთში (88 ტონა), ლატვიაში (62 ტონა), სლოვაკეთში (37 ტონა), ავსტრიაში (22 ტონა) და ხორვატიაში (10 ტონა).

ქართული თხილი ექსპორტზე გადის ასევე ისეთ ქვეყნებში, როგორებიცაა რუსე-

თი (397 ტონა), სომხეთი (379 ტონა), ბელარუსი (175 ტონა), უკრაინა (148 ტონა), ალჟირი (148 ტონა), ბრაზილია (136 ტონა), კანადა (114 ტონა), საუდის არაბეთი (74 ტონა), მექსიკა (53 ტონა), ერაყი (24 ტონა), დიდი ბრიტანეთი (22 ტონა), აშშ (19 ტონა) და სხვა.

აღსანიშნავია, რომ 2016 წლიდან, აზიური ფაროსანას და სოკოვანი დაავადებების გავრცელების შედეგად, თხილის წარმოება (შესაბამისად ექსპორტი) მცირდებოდა და 2018 წელს მინიმალურ ნიშნულს, 17 ათას ტონას მიაღწია. 2020 წელს მიღებული მაღალი ხარისხის თხილის მოსავალი სახელმწიფო სტრატეგიის საფუძველზე, შესაბამისი სამსახურებისა და ფერმერების მიერ ფაროსანას წინააღმდეგ გატარებული მასშტაბურმა ღონისძიებების შედეგია.

25 ოქტომბრის მონაცემებით

ექსპორტირებულია 3 005 ტონა ვაშლი

ზრდა 700%

წინა წელთან შედარებით

2020 წლის 1 აგვისტოდან 25 ოქტომბრამდე პერიოდში, განხორციელდა 3 005 ტონა ვაშლის ექსპორტი, რომლის ღირებულებამ 1.3 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა

აღნიშნულ პერიოდში განხორციელებული ვაშლის ექსპორტის მოცულობა თითქმის 8-ჯერ აღემატება 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდში განხორციელებული ექსპორტის მოცულობის მაჩვენებელს, ხოლო ექსპორტის ღირებულება 1.1 მლნ აშშ დოლარით გაიზარდა.

მიმდინარე წელს წარმოებული ვაშლის ექსპორტი ძირითადად განხორციელდა რუსეთის ფედერაციაში, კერძოდ 2 894 ტონა. რუსეთის ფედერაციის გარდა, ექსპორტი განხორციელდა ყაზახეთში, სომხეთში, სინგაპურსა და კონკოგში.

პანდემიის პირობებში, საქართველოში რეკორდული რაოდენობის, 276 ათასი ტონა ყურძენი გადაამუშავდა. 25 ათასამდე მევენახე მოსავალი სრულად დააბინავა.

2020 წელს, საქართველოს მასშტაბით, ყურძნის საპროდუქციო მოსავალი რეკორდული - 280-300 ათასი ტონის ფარგლებში მერყეობდა, რაც მსოფლიოში კორონავირუსის პანდემიის გამო საერთაშორისო ბაზრებზე შემცირებული ექსპორტისა და შიდა ბაზარზე ტურისტული სეზონის ჩავარდნის გამო, დარგს დიდი გამოწვევის წინაშე აყენებდა.

სახელმწიფოს მთავარი ამოცანა იყო მევენახეები არსებული გამოწვევის პირისპირ მართო არ დარჩენილიყვნენ, მოსავალი დაუბინავებელი არ დარჩენოდათ, ხოლო ღვინის ინდუსტრიას შესაძლებლობა ჰქონოდა ყურძენი მიეღო, გადაამუშავებინა და ბოლო წლების სტაბილური განვითარების დადებითი დინამიკა არ შეჩერებულიყო.

შესაბამისად, საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, COVID-19 პანდემიის შედეგად დაზარალებული მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის მხარდასაჭერად, რეკონსტრუქციისა და კახური მწვანის ჯიშის ყურძნის სუბსიდირება განხორციელდა. სუბსიდირების მიღებას ექვემდებარება ის ღვინის კომპანია, რომელმაც შეისყიდა და გადაამუშავა კახეთის რეგიონში მოწეული, არანაკლებ 1000 ტონა

რეკონსტრუქციის ან კახური მწვანის ჯიშის ყურძენი. ამასთან, შესყიდულ 1 კგ ყურძენში ჩამბარებულს გადაუხადა არანაკლებ 0,80 ლარი. 1 კგ ყურძნის შესყიდვისას, ღვინის კომპანია იღებს სუბსიდიას: 1 კგ რეკონსტრუქციულ და 1 კგ კახურ მწვანეზე - 0,30 ლარს. სუბსიდირების მიღების პროცესი უკვე მიმდინარეობს. კომპანიებს განაცხადების წარდგენა 1 დეკემბრამდე შეუძლიათ.

გარდა ამისა, რთველი 2020-ის მიმდინარეობის პერიოდში, სახელმწიფო სრულად მობილიზებული იყო, რათა კერძო სექტორის მხრიდან მოთხოვნის არარსებობის შემთხვევაში, ერთი კილოგრამი ყურძენიც კი არ დარჩენილიყო დაუბინავებელი და ჭარბი მოსავალი თავად შეესყიდა ისე, რომ კონკურენციაში არ შესულიყო კერძო ღვინის კომპანიებთან.

სახელმწიფო უწყებებს, მეწარმეებსა და მევენახეებს შორის აქტიური კომუნიკაციის მიზნით, 21 აგვისტოდან რთველის დასრულებამდე, 20 ოქტომბრამდე ქალაქ თელავში, ხოლო შემდგომ უკვე 8 ოქტომბრიდან 20 ოქტომბრამდე ქალაქ ამბროლაურში, 24-საათიან რეჟიმში ფუნქციონირებდა რთველის საკოორდინაციო შტაბი. შედეგად:

კახეთის რეგიონი რთველის სტატისტიკა
 რთველი 2020-ის ფარგლებში, კახეთის რეგიონში 273 ათასი ტონა ყურძენი გადაამუშავდა, რაც გასული წლის მაჩვენებელს 1000 ტონით აღემატება

და ყველაზე მაღალია, ბოლო 30 წლის მონაცემებთან შედარებით. შედარებისთვის, 2012 წელს გადაამუშავდა 52 ათასი ტონა ყურძენი - 2020 წელს ეს მაჩვენებელი 5-ჯერ არის გაზრდილი. ღვინის საწარმოებში ყურძენი 25 ათა-

სამდე მევენახემ ჩააბარა, რაც ასევე უპრეცედენტოდ მაღალი მაჩვენებელია. გასულ წლებში საშუალოდ 20 ათასამდე მევენახე აბარებდა ყოველწლიურად საწარმოებს ყურძნის მოსავალს.

2020 წელს, მევენახე ფერმერების შემოსავალმა მხოლოდ კახეთში 300 მლნ ლარს მიაღწია.

ყურძნის მთლიანი მოცულობიდან გადაამუშავებულია:

- 175 ათასი ტონა რეკონსტრუქციული;
 - 80 ათასი ტონა საფერავი;
 - 5 ათასი ტონა კახური მწვანე;
- დანარჩენი სხვადასხვა ჯიშის ყურძენი.

კახეთის რეგიონში, ყველაზე დიდი რაოდენობით ყურძენი გადაამუშავდა გურჯაანის მუნიციპალიტეტში - 76,5 ათასი ტონა, ყვარულში - 63,5 ათასი ტონა, თელავში - 45 ათასი ტონა, საგარეჯოში - 27,5 ათასი ტონა, სიღნაღში - 21 ათასი ტონა, ლაგოდეხში - 16 ათასი ტონა, ახმეტაში - 12,5 ათასი ტონა. ხოლო დედოფლისწყაროში - 7,5 ათასი ტონა.

რთველის პიკურ პერიოდში, გადაამუშავებული ყურძნის დღელამურმა მაჩვენებელმა 14 ათას ტონას მიაღწია, რაც ბოლო 30 წლის განმავლობაში ყველა-

ზე მაღალი მაჩვენებელია. რთველის აქტიურ ფაზაში, დღელამური გადაამუშავების მაჩვენებელი 10-13 ათასი ტონის ფარგლებში იყო, რაც რამდენიმე ათასი ტონით მეტია გასული წლის მაჩვენებელზე. 2019 წელს, ყურძნის გადაამუშავების ყველაზე მაღალი დღიური მაჩვენებელი 11 ათასი ტონა იყო.

ყურძნის მიღების პროცესში ჯამში 220 საწარმო იყო ჩართული.

პიკის პერიოდში, ყოველდღიურად, მოსახლეობისგან ყურძენს 100-მდე საწარმო იღებდა, რაც მოსავლის დროულად დაბინავებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო, ვინაიდან რთველის პიკური პერიოდისთვის დამახასიათებელი რიგების დროს, ყურძნით დატვირთულ მანქანას დროულად შესძლებოდა მოსავლის დაბინავება.

რთველი 2020-ის ფარგლებში, შეუფერხებლად დაბინავდა კახეთის რეგიონის რამდენიმე მუნიციპალიტეტში, დაახლოებით 4 ათასამდე ჰექტარ ფართობზე სეტყვით დაზიანებული ყურძენი.

რთველის ფარგლებში, „ქინძმარაულის“, „ახაშენის“, „მუკუზანის“ და „ყვარლის“ მიკროზონების ყურძნის საწარმოებში ჩაბარება მხოლოდ ვენახების კადასტრის ამონაწერის საფუძველზე ხდებოდა.

რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონის რთველის სტატისტიკა

მიმდინარე წელს, ასევე რეკორდული იყო რაჭაში გადაამუშავებული ყურძნის რაოდენობა - 2400 ტონამდე ალექსანდროული და მუჯურეთული ჯიშის ყურძენი.

ადგილობრივმა მევენახეებმა შემოსავლების სახით წელს 16 მლნ ლარზე მეტი მიიღეს. გასულ წელს ეს მაჩვენებელი 2000 ტონის ფარგლებში იყო, ხოლო შემოსავლები 13 მლნ ლარის ფარგლებში, რაც მიანიშნებს, რომ რეგიონში მევენახეების შემოსავალი რამდენიმე მილიონი ლარით გაიზარდა.

გასული წლების მსგავსად, წელსაც განსაკუთრებული ღონისძიებები გატარდა ადგილობრივი მოსახლეობის ღვინო „ხვანჭყარის“ ჯიშობრივი სიზუსტის დაცვისა და ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით. კერძოდ, ყურძნის მიმღებ ყველა პუნქტზე ამპელოგრაფები მონიტორინგს უწევდნენ ჩასაბარებელ ყურძენს. ამასთან, რეგიონის შემოსავლებში მოწყობილი იყო სპეციალური ბლოკ-პოსტები, რათა არ მომხდარიყო ყურძნის სხვა

მუნიციპალიტეტებიდან შემოტანა და მუჯურეთულ/ალექსანდროულში შერევა.

ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში სხვადასხვა ლოკაციაზე ყურძნის ჩასაბარებელი 20 პუნქტი იყო გახსნილი, რამაც მოსახლეობას მოსავლის დროული და შეუფერხებელი დაბინავების შესაძლებლობა მისცა.

2013-2020 წლებში რთველი ჩატარდა ორგანიზებულად და არც ერთ მევენახეს არ შექმნია ყურძნის დაბინავების პრობლემა - გადაამუშავებული არ დარჩენილა არც ერთი კილოგრამი ყურძენი;

2013 წლიდან ყურძნის რეალიზაციიდან მევენახეების მიერ მიღებულმა შემოსავალმა 1,5 მლრდ ლარს მიაღწია.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ელექტრონულ სისტემებს წერგავს

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობების გაძლიერების შემდეგ, დეპარტამენტში აქტიურად გრძელდება მუშაობა სხვადასხვა ელექტრონული მექანიზმის დასაწესებად და განსავითარებლად. ელექტრონული სისტემების დანერგვის მიზანი გარემოსდაცვით მოთხოვნათა შესრულების ხელშეწყობა, სახელმწიფო კონტროლის გამარტივება და ამალგებაა.

22 აგვისტოდან ქალაქში შევიდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება, რომლის თანახმად, მონადირეებს, ნადირობის დროს, გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე დაწესებული მოსაკრებლის (10 ლარი) გადახდის დამადასტურებელი ქვითრის წარდგენა აღარ მოუწევთ. ინიციატივის ავტორი გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტია. აქამდე მოქმედი კანონმდებლობით, ნადირობის დროს, მონადირეებს, გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე დაწესებული მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითრის დედანი აუცილებლად უნდა წარმოედგინათ. ეს მოუხერხებელი იყო, როგორც ნადირობის მოყვარულებისთვის, ისე კონტროლის განხორციელებლებისთვის, ქვითრის კანონიერების გადამოწმების კუთხით.

მონადირეებისთვის დისკომფორტის მოხსნისა და უფრო ეფექტიანი კონტ-

როლის განხორციელების მიზნით, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ელექტრონულ სისტემაში (ms.emoe.gov.ge) შეიქმნა და დაინერგა ელექტრონული მოდული „სახაზინო კოდი - 3033 გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე მოსაკრებლის გადახდის თაობაზე“, რაც გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფლებამოსილ თანამშრომელს, საშუალებას მისცემს, ელექტრონულ სისტემაში გადაამოწმოს მოსაკრებლის გადახდის ფაქტი.

ამასთან, ვინაიდან მოსაკრებლის გადახდა ხაზინაში შესაძლებელია აისახოს არამყისიერად, მიზანშეწონილად ჩაითვა, გადახდიდან შვიდი დღის (გადახდის დღის ჩათვლით) განმავლობაში, ნადირობის შემთხვევაში, მოქალაქემ თან იქონიოს შესაბამისი მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი მატერიალური ან ელექტრონული ფორმით, ხოლო შემდგომში ამის ვალდებულება მას არ ექნება. მოსაკრებლის გადახდა შესაძლებელია საქართველოს ნებისმიერ ბანკში, მიმღები ბანკი: სახელმწიფო ხაზინა, ბანკისკოდი: 220 101 222, ანგარიშის ნომერი: N2200122900, ბიუჯეტის შემოსულობების სახის განმსაზღვრელი სახაზინო კოდი: 3033.

რეგულირების ობიექტების მიერ კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულების მონიტორინგის უზრუნველყოფის მიზნით, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, უკვე ახორციელებს თანამედროვე ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული საინფორმაციო სისტემების მართვასა და განვითარებას, რომლებიც განთავსებულია გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ელექტრონულ პორტალზე (hppt:/emoe.gov.ge). ესენია: მერქნული რესურსებისა და თევზჭერის მართვის ელექტრონული სისტემები.

ამ სისტემების მეშვეობით, მენარმეები ერთი ფანჯრის პრინციპით, ონლაინრეჟიმში ახორციელებენ კანონდებლობით დადგენილ ყოველდღიურ ანგარიშგებასა და სხვა ვალდებულებების აღრიცხვას, კერძოდ:

ხე-ტყის დამზადების სპეციალური ცენტრის მფლობელები მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ

სისტემაში ახორციელებენ ტყეკაფების აღრიცხვას, დამზადებულ ხე-ტყეზე გამოწერილი ხე-ტყის წარმოშობის დოკუმენტების ასახვასა და ელექტრონულ სისტემაში ატვირთვას.

მრგვალი ხე-ტყის პირველადი გადამუშავების საამქროების მფლობელები 2015 წლის 1 დეკემბრიდან ონლაინრეჟიმში ახორციელებენ მრგვალი მორის მიღება-გადამუშავების აღრიცხვას ე.წ. სახერხი საამქროს ელექტრონულ ჟურნალში, ხოლო 2017 წლიდან, გადამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქტის ასახვას, ასევე აღნიშნული პროდუქტის გატანის რეგისტრაციას (დაუყოვნებლივ);

შავ ზღვაში თევზჭერის სპეციალური ლიცენზიის მფლობელები და სამრეწველო თევზჭერის განმახორციელებელი პირები კი, ახორციელებენ სამრეწველო თევზჭერის პროცესების ელექტრონულად მართვას; 2017 წლის 1 ნოემბრიდან - თევზსაჭერი გემები ონლაინრეჟიმში, „ელექტრონულ სარენაო ჟურნალში“ ახორციელებენ ყოველდღიური ჭერილის აღრიცხვას; გემებზე დამონტაჟებულია ელექტრონული მონიტორინგის სისტემები, რომლებსაც ასევე მონიტორინგს უწევს დეპარტამენტის შავი ზღვის დაცვის კონვენციური სამმართველო.

უკვე დასრულდა „ხე-ტყის ტრანსპორტირების კონტროლის ელექტრონული სისტემის“ პროგრამის შემუშავება. სისტემა მიმდინარე წლიდან დაინერგება, რაც ხე-ტყის უკანონო ჭრის პრევენციისა და ამ მიმართულებით ჩადენილი გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევების გამოვლენის კუთხით, მნიშვნელოვანი წინ გადადგმული ნაბიჯი იქნება - ქალაქის ნაცვლად, ელექტრონულად შეივსება „ავტოსატრანსპორტო საშუალების დათვალიერების ელექტრონული აქტი“, რომელშიც ასახული ხე-ტყის (მორის, შუშის, პირველადი გადამუშავების პროდუქტის) მონაცემები ავტომატურად გადამოწმდება მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემაში, ხოლო ავტოტრანსპორტზე განწერილი ხე-ტყის სასაქონლო ზედნადების შემთხვევაში - შემოსავლების სამსახურის ზედნადების ელექტრონულ სისტემაში. დოკუმენტების შემოწმებაზე დაიბოგება მნიშვნელოვანი დრო და რესურსი, გამოირიცხება შეცდომების დაშვების ალბათობა, მოხდება შეუსაბამობების გამოვლენა და დროული რეაგირება. ინფორმაცია ავტოსატრანსპორტო საშუალების დათვალიერების შესახებ ონლაინრეჟიმში დაუყოვლებლივ ხელ-

მისაწვდომი იქნება ხელმძღვანელობისთვის, დაინტერესებული სამსახურებისა და უწყებებისთვის.

აღსანიშნავია ისიც, რომ შემუშავებულია წინადადებები ტყეკაფების შემოწმების ელექტრონული სავლე აქტის პროგრამული უზრუნველყოფის შესაქმნელად, რაც გაამარტივებს ტყეების შემოწმებისათვის საჭირო საოფისე და სავლე ინფორმაციის შეგროვებას, დამუშავებისა და ანალიზის შესაძლებლობებს.

უმნიშვნელოვანესია მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის შემოსავლების სამსახურის ელექტრონული ზედნადების სისტემასთან ინტეგრირება - ელექტრონული ზედნადების კავშირის უზრუნველყოფა მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემასთან სერვისების გაცვლის მეშვეობით. პროგრამის მიზანი ზედნადების შეცდომების დაშვების, მონაცემების გაყალბების რისკის მინიმუმამდე დაყვანა, ხე-ტყის, პირველადი გადამუშავების პროდუქტის მოძრაობის კონტროლისა და მათი მიკვლევადაობის გაუმჯობესებაა.

უკვე დაწყებულ თუ დასაწერ პროგრამებზე მუშაობისას, სპეციალისტების მთავარი პრიორიტეტი, არა მხოლოდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის თანამშრომლების საქმიანობის გამარტივება და ეფექტურობის გაზრდაა, არამედ მოქალაქეების - ლიცენზიანტების, მეთევზეების, მონადირეებისა თუ სანარმოს მფლობელების ინტერესების გათვალისწინებაც. ამის ერთ-ერთი მაგალითია ხე-ტყის დამზადების სპეციალური ლიცენზიის, სამონადირეო მეურნეობის სპეციალური ლიცენზიისა და ექსპორტის მიზნით სოჭის გირჩით სარგებლობის ლიცენზიის მფლობელთათვის ელექტრონული ანგარიშგების მოდულის შემუშავება, რომლის მეშვეობითაც ლიცენზიანტებს ანგარიშების მომზადებისა და წარდგენის პროცედურები გაუმარტივდებათ, ინსპექტორებს კი, საშუალება მიეცემათ სრულყოფილად შეაფასონ ლიცენზიანტების საქმიანობა.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია „ინსპექტირების მართვის ელექტრონული სისტემა და შემოწმების რისკების გამოთვლის ელექტრონული მოდულის“ პროგრამული უზრუნველყოფის შექმნა, რომელიც ასევე მიმდინარე წელსაა დაგეგმილი. თანამედროვე პლატფორმაზე შექმნილი ეს ელექტრონული სისტემა უზრუნველყოფს გარემოსდაცვის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისა და მრ-

ვალრიცხოვანი ინფორმაციის შეგროვების, სისტემატიზაციისა და ანგარიშების, შემომნებათა დაგეგმვის ტექნიკურ შესაძლებლობებს.

ელექტრონული სისტემები ინერგება უკანონო თევზჭერის პრევენციისა და სამართალდარღვევების უფრო სწრაფად გამოვლენის მიზნითაც. ამ თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანი იქნება შიდა წყალსატევებში თევზჭერის ელექტრონული სისტემის შემუშავების ინიციატივა, რაც თევზჭერის აღრიცხვიანობის გაუმჯობესებას შეუწყობს ხელს.

ასევე სასურველი იქნება მცურავი საშუალებების რეგისტრაციის ვალდებულების შემოღება. ამ სისტემის ამოქმედების შემდეგ, საქართველოს წყლის ობიექტებზე მოძრავი მცურავი საშუალებების რეგისტრაციის ვალდებულება დაწესდება, რაც გაამარტივებს მათ იდენტიფიცირებას.

უკანონო თევზჭერის წინააღმდეგ ბრძოლის ფარგლებში, ასევე მიზანშეწონილია, შემუშავდეს თევზის წარმოშობის დოკუმენტი. ინიციატივის მიზანია, დადგინდეს თევზის სახეობისა და რაოდენობის შესაბამისობა და მიკვლევადობა - კონკრეტულად სად არის მოპოვებული პროდუქტი. ეს უმნიშვნელოვანესია, რათა რეალიზაციაში არ მოხვდეს უკანონოდ მოპოვებული პროდუქტი.

სიახლეები, რომელთა დანერგვაზეც გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტში მიმდინარეობს ან იგეგმება მუშაობა, მენარმეებსაც ეხებათ. მაგალითად, აქტიური მუშაობა მიმდინარეობს საკანონმდებლო ცვლილებებზე, რომელიც შექმნის საფუძველს, დაინერგოს „მაცივარაგენტების მართვის ელექტრონული სისტემა“. აღნიშნული ელექტრონული სისტემის დასრულება მიმდინარე 2020 წელსაა გათვალისწინებული.

ბული. შედეგად, მენარმეებს, ქალაქის შურნალის ნაცვლად, შესაძლებლობა ექნებათ ელექტრონულად აწარმოონ მაცივარაგენტზე მომუშავე მონყობილობების აღრიცხვისა და მომსახურების, მაცივარაგენტების ხარჯვის პროცედურები.

იმ ფონზე, რომ მსოფლიო მასშტაბით, დღეს მნიშვნელოვანი გამოწვევა ჰაერის დაბინძურებაა, დეპარტამენტის ერთ-ერთი პრიორიტეტი ქვეყნის მასშტაბით მოქმედი საწარმოების მონიტორინგია. ამ მიზნის მისაღწევად და საწარმოების მხრიდან ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევის მინიმუმამდე შემცირების მიზნით, ამოქმედდება ახალი რეგულაციები და გამკაცრდება საჯარიმო სანქციები.

მნიშვნელოვანია, რომ საწარმოები გადავიდნენ თანამედროვე სტანდარტზე და მათი ფუნქციონირება არ იყოს ზიანის მომტანი გარემოსა და მოსახლეობისთვის. ამ ვითარებაში, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია საწარმოებში დამონტაჟდეს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევის თვითმონიტორინგის ელექტრონული სისტემები. ამ სისტემებისა და ასევე ფილტრების არსებობა, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევას მნიშვნელოვნად შეამცირებს და დეპარტამენტის მიერ საწარმოების მონიტორინგსაც ეფექტიანს გახდის. ელექტრონული სისტემები, რომელთა დანერგვა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ უკვე დაწყებული ან დაგეგმილია, ბრაკონიერობის, უკანონო ტყითსარგებლობისა და საწარმოების მხრიდან ჰაერის დაბინძურების მინიმუმამდე დაყვანას, ასევე გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევების პრევენციას ემსახურება.

სამრეწველო მარაგების შეფასება შავი ზღვის საქართველოს აკვატორიაში

ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მოხმარება დღეს, ყველა სახელმწიფოსთვის მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს. მარაგების სრულყოფილი შეფასება მძლავრი ინსტრუმენტია, რომელიც, გარემოს ბიოლოგიური ობიექტების დაცვასთან ერთად, არსებული რესურსების მოპოვების მდგრადობას უზრუნველყოფს.

მიმდინარე წელს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტებმა, პირველად ევროკავშირისა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ხმელთაშუა ზღვის თევზჭერის გენერალური კომისიის (GFCM) მხარდაჭერით, შავ ზღვაში 2020-2021 წლის თევზის მოსაპოვებელი რესურსის კვრეტების რაოდენობა დაადგინეს, მათ შორის, ქაფშიის, რომელიც 109 000 ტონას შეადგენს.

როგორც ცნობილია, ქაფშია (Engraulis encrasicolus) მთლიანად შავ ზღვაშია გავრცელებული, თუმცა გამოსაზამთრებლად საქართველოს წყლებში შემოდის. თევზის ეს სახეობა შავი ზღვისპირა ქვეყნებისთვის რენვის მნიშვნელოვან ობიექტს წარმოადგენს და მის მოპოვებასა და გადამუშავებაზე მოთხოვნა დღითიდღე იზრდება.

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით და უშუალო ჩართულობით განხორციელებულმა კვლევებმა, გარემოს ეროვნულ სააგენტოს პირველად მისცა საშუალება მარაგები ევროკავშირის სტანდარტების და ხმელთაშუა ზღვის კომისიის მოთხოვნების შესაბამისად განესაზღვრა. სწორედ მათი მხარდაჭერით იგეგმება არანაკლებ მნიშვნელოვანი, შავი ზღვის რაპანას (Rapana venosa) მასშტაბური კვლევები, რომელიც საქა-

რთველოს საზღვაო სივრცეში, გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტების მიერ პირველად განხორციელდება.

ზღვის ბინადართა ეს სახეობა შავ ზღვაში გასული საუკუნის 40-იან წლებში გავრცელდა და დიდი რაოდენობით გამრავლდა. რეგიონის ზღვისპირა ქვეყნებს აღნიშნული პროდუქტის ექსპორტის დიდი პოტენციალი აქვს. რაპანა მოთხოვნადი პროდუქტია და მისი რეალიზაცია მსოფლიო მასშტაბით ხორციელდება. აღნიშნული კვლევა მნიშვნელოვანი წინ გადადგმული ნაბიჯი იქნება რეგიონში რესურსების რაციონალური მენეჯმენტისთვის, რომლის საფუძველზეც დადგინდება ინფორმაცია შავი ზღვის რაპანას პოპულაციის, მათი გავრცელების, რიცხოვნობის, ზომისა და ასაკობრივი სტრუქტურის შესახებ.

ექსპედიცია, რომელშიც გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტები მიიღებენ მონაწილეობას, შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს გონიო-ანაკლიის აკვატორიაში განხორციელდება და ნიმუშების აღება წინასწარ შერჩეულ 20 სადგურზე მოხდება. აღნიშნული კვლევა თანამედროვე სტანდარტების ხელსაწყოების გამოყენებით განხორციელდება, რომელიც სააგენტოს მეთევზეობის, აკვაკულტურისა და წყლის ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტს გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციამ (FAO) გადასცა. კვლევაში, საქართველოსთან ერთად, ბულგარეთი, რუმინეთი, თურქეთი და უკრაინა მიიღებს მონაწილეობას.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ზღვის პროდუქტების მარაგების შეფასების სრულყოფილად წარმოება, ხელს შეუწყობს ქვეყანაში დარგის მდგრად განვითარებას, ეკონომიკის ზრდას და ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებას.

ვანის მუნიციპალიტეტში სახელმწიფო დახმარებით ახალი სასათბურე მეურნეობა აშენდა

ზარს ზამთრის პერიოდში ხარისხიანი ქართული პროდუქტით მოამარაგებს. სეზონურობიდან გამომდინარე, ზამთარში ქართულ ბაზარზე ბოსტნეული კულტურების დიდი ნაწილი იმპორტირებულია, რის გამოც ადგილობრივი წარმოების პროდუქტზე მოთხოვნა იზრდება. მაია ხელაძის თქმით, მათ სათბურში მოყვანილი პომიდორი ზამთარშიც კი მაღალი გემოვნური თვისებებით გამოირჩევა და დიდი მოწონებით სარგებლობს მომხმარებლებში. დისტრიბუციას პროდუქტის შექმნით დაინტერესებული კომპანიები თავად ახორციელებენ.

ტრადიციულად, იმერეთში გლეხები მებოსტნეობას მისდევენ და მცირე საოჯახო მეურნეობებში სხვადასხვა სახის ბოსტნეული მოჰყავთ.

ვანის მუნიციპალიტეტში, 2 წლის წინ ფერმერმა, მაია ხელაძემ აგრონარმოების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამით ისარგებლა და დაფინანსება მიიღო, რომელმაც საშუალება მისცა მშობლიურ სოფელ ამაღლებაში, 7 ათას კვადრატულ მეტრზე თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი სასათბურე მეურნეობა აეშენებინა. არჩევანი პომიდორზე შეაჩერა. ფერმერის თქმით, ამ სეზონზე 50 ტონაზე მეტ მოსავალს ელოდება, რომელიც ადგილობრივ ბა-

მეურნეობაში 10 ადგილობრივი მაცხოვრებელია დასაქმებული, გარდა ამისა, ოჯახის წევრებიც აქტიურად მონაწილეობენ სათბურის მოვლა - პატრონობაში. როგორც მაია ხელაძე ამბობს, სახელმწიფო პროგრამის დახმარებით, მცირე საოჯახო მეურნეობა სტაბილურ, მომგებიან ბიზნესად ჩამოყალიბდა, რომელიც ბაზარს ქართული პროდუქტით ამარაგებს. ამასთანავე, საოჯახო მეურნეობამ სტაბილური შემოსავალი გაუჩინა 10 ადგილობრივ ოჯახს და სტიმულად იქცა სხვა ადგილობრივი ფერმერებისთვის.

კოოპერატივი „კოდი“ ევროკავშირის ბაზარზე გასასვლელად ემზადება

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „კოდი“ 2016 წლიდან სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში საქმიანობს და 11 ადგილობრივ მეფუტკრეს აერთიანებს. კოოპერატივს „მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში 70% -იანი თანადაფინანსებით სკები გადაეცა.

გიონში მოქმედი მეფუტკრეებისთვისაც. „ნინოწმინდის თაფლს“ ევროკავშირის ბაზარზე გასვლის პერსპექტივა აქვს, - აცხადებს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „კოდი“ თავმჯდომარე, გიორგი მერაბიშვილი.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „კოდი“ სამი სახეობის თაფლს აწარმოებს, რომლის რეალიზებას ადგილობრივ ბაზარზე ახდენს.

საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულმა ცენტრმა - (საქპატენტმა) გეოგრაფიული აღნიშვნის „ნინოწმინდის თაფლი“ რეგისტრაციის მოწმობა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს მიმდინარე წლის 1 ოქტომბერს გადასცა. აღნიშნული მოწმობა პროდუქტის განსაკუთრებულ ხარისხს, თვისებებსა და რეპუტაციას იცავს, რაც სამცხე-ჯავახეთის რეგიონისთვის დამახასიათებელი გარემო პირობებითაა განპირობებული და სახელმწიფო დონეზეა აღიარებული.

„ჩვენს კოოპერატივს დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის „ნინოწმინდის თაფლი“ რეგისტრაციის სერტიფიკატი გადმოეცა. ეს არის კიდევ ერთი კარგი შესაძლებლობა არამხოლოდ ჩვენი კოოპერატივის წევრებისთვის, არამედ რე-

მთისძირა არხის რეაბილიტაცია დასრულდა

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში მთისძირა არხის რეაბილიტაცია დაასრულა. პროექტის ფარგლებში, ხე-ბუჩქნარისა და ნატანი მასისგან დამშრობი არხის ჯამში 17 კილომეტრიანი მონაკვეთი გაინჰინდა. აღდგენითი სამუშაოები ჩაუტარდა არხზე მოწყობილ სხვადასხვა ტიპის ჰიდროტექნიკურ ნაგებობებს.

ჩატარებული ღონისძიებების შედეგად, არხის გამტარუნარიანობა გაიზარდა, რაც 6900 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობიდან ჭარბი წყლის მოცილებას გააუმჯობესებს. სამუშაოები, რომლის ღირებულებაც 1 485 000 ლარია, საქართველოს მელიორაციამ საკუთარი ძალებით გასული წლის ივლისში დაიწყო და მიმდინარე თვეში დაასრულა.

დღეისათვის, გურიაში სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 3 სარეაბილიტაციო პროექტი მიმდინარეობს, რომელთა დასრულების შედეგად, დამატებით, 750 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი დაშრება.

თელას სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია მიმდინარეობს

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მოწყობით და სარეაბილიტაციო სამუშაოებს უწყვეტ რეჟიმში ახორციელებს. კახეთში, ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში, თელას სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია მიმდინარეობს. პროექტის ფარგლებში მოეწყობა სათავე ნაგებობა, დამცლელი კვანძი, ჭა ჰიდრანტი, გამშვები ნაგებობა შემტბორავით, დიუკერი, ფოლადის მილსადენი სიგრძით 2,1 კმ. გაინჰინდება მიწის არხის 3,2 კილომეტრიანი მონაკვეთი. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად, რეგულარულად მოირწყება 195 ჰექტარზე მეტი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი. აღდგენილი საირიგაციო სისტემით სოფელ თელას მოსახლეობა ისარგებლებს. პროექტის ღირებულება 852 000 ლარს შეადგენს.

სოფელ თიკერის დაგრობი სისტემა მოწესრიგდა

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ ქვეყნის მასშტაბით სადრენაჟე და საირიგაციო ინფრასტრუქტურულ პროექტებს აქტიურად ახორციელებს.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ჭარბი წყლის მოცილების მიზნით, დამშრობ მასივზე განმდინითი სამუშაოები ჩატარდა. სოფელ თიკერში ხე-მცენარეებისა და ნატანი მასისგან საერთო სიგრძით 1,5 კმ კოლექტორები და შემკრები არხები გაინჰინდა;

მოეწყო კვალთაშორის ორნატები 5 000 გრძივი მეტრი. სამელიორაციო ღონისძიებები 15 ჰექტარ მიწის ფართობზე განხორციელდა. სამუშაოების შედეგად, უხვი ნალექის შემთხვევაში, დამშრობი მასივის მიმდებარე სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობები არ დაიტბორება.

ალექსანდროული - ნითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშის

წახმოვანება: **ხაჭა**; სინონიმები: **აღექსანდრეული**

ტოლა-ხვანჭკარის მიკროზონაში იძლევა ბუნებრივად ნახევრადტკბილ ღვინოს, რომელსაც ადრე „ყიფიანის ღვინო“ ერქვა, ამჟამად კი „ხვანჭკარა“. ალექსანდროული მაღალხარისხიანი პროდუქციის მომცემი საღვინე ვაზის ჯიშია. იგი საუკეთესო პროდუქციას სოფელ ხვანჭკარაში იძლევა. მუჭურეთულთან ერთად კუპაჟში, ორიგინალურ და ბუნებრივად ნახევრად ტკბილ ღვინოს „ხვანჭკარა“ ამზადებენ.

ჯიშის საშუალო ზრდისაა. ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო ან ოდნავ ოვალური, სამნაკვეთიანი, გვხვდება ხუთნაკვეთიანი ფოთლებიც. ფოთლის ქვედა მხარე დაფარულია აბლაბუდისებრ-ჯაგრისებური შებუსვით. მტევანი საშუალო ან მცირე ზომისაა, კონუსური ფორმის, იშვიათად ცილინდრულ-კონუსური, ახასიათებს დატოტვა, თხელია ან საშუალო სიკუმსის. მარცვალი მომრგვალო ან ოდნავ ოვალურია, სიმწიფეში მუქი ლურჯია, თითქმის შავი. რბილობი ოდნავ კნატუნაა, წვნიანი, წვენი შეუფერავი, ძალიან სასიამოვნო ტკბილი გემოთი და სუსტად გამოხატული ჯიშური არომატით.

სავეგეტაციო პერიოდი 150-175 დღეა. მტევნის საშუალო წონა 90-100 გრამია. კარგად ვითარდება თითქმის ყველა ტიპის ნიადაგზე, მაგრამ მაღალხარისხიან ღვინოს კირნარ, ქვათხნარ და ხირხატ ნიადაგებზე იძლევა შესაბამისი საძირის შერჩევას. ყურძნის სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა აღწევს 24-28%-ს, მჟავიანობა 5.5-7 გ/ლ.

მუჭურეთული - ნითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშის

წახმოვანება: **ხაჭა**

გავრცელებულია რაჭა-ლეჩხუმში, ძირითადად ამბროლაურისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში. მუჭურეთულის და ალექსანდროულის კუპაჟით მიიღება მაღალხარისხიანი და ორიგინალური ბუნებრივად ნახევრად ტკბილი ღვინო „ხვანჭკარა“. ღვინო ხასიათდება ინტენსიური მუქი ლალისფერი შეფერვით, გამჭვირვალობით, სხეულით, სინაზით, ალკოჰოლისა და მჟავიანობის ნორმალური შეფარდებით, დიდი ჰარმონიულობით და მაღალი გემური მაჩვენებლებით.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომის და მომრგვალო ან მცირედ ოვალური ფორმის, სამ-ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე დაფარულია სქელი აბლაბუდისებრ-ჯაგრისებრი შებუსვით, ყვავილი ორსქესიანია. მტევანი საშუალო ან საშუალოზე მცირე ზომისაა, ცილინდრულ-კონუსური ან კონუსური ფორმის, ხშირად მხრიანი, თხელი ან საშუალო სიკუმსის. მარცვალი საშუალო ზომისაა, ოვალური ან მოგრძო კვერცხისებრი ფორმის, ბოლო განიერი, მარცვლის ყურძნისკენ შევიწროებული. კანი თხელი და საკმაოდ მკვრივი აქვს, დაფარულია სქელი ცვილისებრი ნაფიფქით, რაც სიმწიფეში მუქ იისფერ შეფერვას აძლევს. რბილობი მკვრივია, საკმაოდ ხორციანი და წვნიანი, ძალიან სასიამოვნო ტკბილი გემოთი და სუსტად გამოხატული ჯიშური არომატით.

ვაზი საშუალო ზრდისაა. სავეგეტაციო პერიოდი კვირტის გაშლიდან სრულ სიმწიფეში 176-186 დღეა, სრულ სიმწიფეში ოქტომბრის შუა რიცხვებში შედის. მტევნის საშუალო წონა 60-90 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა აღწევს 25-30%-ს, ხოლო მჟავიანობა - 6-7 გ/ლ-ს.

მცვივანი რაჭული - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშის

წახმოვანება: **ხაჭა**

სახელი მიღებული აქვს გადაჭარბებული ყვავილცვენის გამო, რაც მდებარეობით ყვავილებითაა გამოწვეული. უძველესი დროიდან, ფართოდ ყოფილა გავრცელებული და ზემო რაჭის საუკეთესო თეთრი ღვინო სწორედ ამ უძველესი ჯიშისაგან მზადდებოდა. მცვივანი რაჭულისაგან დამზადებული ღვინო ნაზია, მსუბუქი, ხალისიანი, საკმაოდ სხეულიანი, სურნელოვანი და სასიამოვნო გემოთი. კარგი მასალაა აგრეთვე ცქრიალა ღვინისთვის.

ჯიშის საშუალო ზრდისაა. ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, სამ-ხუთ ნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსვულია. ყვავილი მდებარეობით სქესისაა. მტევანი საშუალო და დიდი ზომისაა, კონუსური, მხრიანი, დატოტვილი, მეჩხერი ან საშუალო სიკუმსის. მარცვალი მომრგვალო ფორმის, მომწვანო, ან მომწვანო - მოყვითალო ელფერის, კანი საკმაოდ თხელი, რბილობი ოდნავ მკვრივი, გემო - ნაზი და სასიამოვნოდ ტკბილი.

სავეგეტაციო პერიოდი 140 დღეა. მტევნის წონა 90-200 გრამამდე მერყეობს. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა აღწევს 17-21%-ს, მჟავიანობა 6.5 -9.0 ლ/გ-ს.

ნოშრიო - ნითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშის

წახმოვანება: **ხაჭა**; სინონიმები: **ნოშხიო**

წარსულში ნოშრიო წმინდა წარგავებად ყოფილა გავრცელებული ამბროლაურის რაიონში, სხვა ჯიშებთანაა შერეული სოფელ ბუგეულში, საკეცისა და აბანოეთში. ნოშრიო გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად.

ზრდასრული ფოთოლი მცირე ზომისაა, მომრგვალო ფორმის, სამნაკვეთიანი, მცირედ დანაკვეთული, თითქმის მთლიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ძალიან სუსტადაა აბლაბუდისებრად და ჯაგრისებრად შებუსვული. ყვავილი ორსქესიანია. მტევანი მცირე ზომისაა, კონუსური, ზოგჯერ ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, გვხვდება ცილინდრულიც. კუმსია, ზოგჯერ საშუალო სიკუმსის. მარცვალი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო, მუქი წითელი ან შავი, თხელკანიანი, ცვილისებრი ფიფქით უხვად დაფარული. რბილობი წვნიანი.

ნოშრიოს სავეგეტაციო პერიოდი 151 დღეა. სრულ სიმწიფეში სექტემბრის ბოლოს შედის. ვაზი საშუალო ზრდისაა. მტევნის საშუალო წონა 142 გრამია. ყურძნის სრულ სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა აღწევს 22.8-23.6%-ს, ხოლო მჟავიანობა - 6.1-7.9 გ/ლ-ს.

ქართული ხრის ნიშანი ენიჭება ხრის პირობებს, ხომედიც მხოლოდ საქართველოში მიღებული ნედლი ხრით მზადდება და ახ შეიცავს ხრის ფხვნილსა და მცენახულ ცხიმს. ეხით მხივ, ნიშანი ეხმახება ხრის ნაწახიმს მომხმახებელს, ავჯიდად მოძებნოს დახლებ ქართული ნედლი ხრით დამზადებული პირობეტი, მეოხე მხივ კი, ხელს უწყობს ნიშნის მფლობელ საწახიმს მახკეტიინგული საქმიანობის (ბხენდიხება, სავაჭო ობიექტებთან უხითიუხობები, სხვადასხვა გიპის აქციები და ღონისძიებები) დაგეგმვასა და განხოხციებებაში, ხათა ამ საწახიმომ ეფექტიანად შეძლოს თავისი პირობეტიის მომხმახებდამდე მიტანა.

- ქართული რძის ნიშანი ხელს უწყობს ადგილობრივი რძის პროდუქტების წარმოებას
- ქართული რძის ნიშნის მფლობელი 18 საწარმო რძეს ათასობით ფერმერისგან იბარებს და ხელს უწყობს ამ ფერმერთა ოჯახების ფინანსურ და სოციალურ კეთილდღეობას
- 2019 წელს, სხვადასხვა ქსელურ სუპერმარკეტში ჩატარდა ნიშნის მფლობელი პროდუქციის აქცია-დეგუსტაციები, რამაც მომხმარებლებში დიდი ინტერესი და მონონება გამოიწვია

ქართული რძის ნიშნის პროექტის პრეზენტაცია 2019 წლის 22 იანვარს გაიმართა და მას შემდეგ 46-მა რძის პროდუქტების საწარმომ შემოიტანა განაცხადი ნიშნის გამოყენების უფლების მოპოვებაზე. მათგან ნიშნის გამოყენების უფლება მიენიჭა 18 საწარმოს, რომლებმაც დააკმაყოფილა ნიშნის მიღების კრიტერიუმები. 5 საწარმო მოსამზადებელ სამუშაოების პროცესშია და ახლო მომავალში მათ ნაწარმზეც გაიცემა ნიშანი. ნიშნის მფლობელი 18 საწარმო საქართველოს სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში მდებარეობს, ისინი ჯამურად დღეში 60-70 ათას ლიტრამდე რძეს გადაამუშავებენ და ამ რძის საფასური მეზობელ სოფლებში მომუშავე რძის მწარმოებელი ათასობით ფერმერის ოჯახებს ხმარდება - ქართული რძის ნიშანი ამ კუთხით რძის პირველად წარმოებასაც უწყობს ხელს.

ქართული რძის ნიშნის მისაღებად, კანდიდატი საწარმო რეგისტრირებული უნდა იყოს ბიზნესოპერატორად, დანერგილი უნდა ჰქონდეს HACCP სისტემა და მუდმივი აღიარება უნდა ჰქონდეს მიღებული სურსათის ეროვნული სააგენტოსგან, ასევე, მონესრიგებული უნდა ჰქონდეს დოკუმენტაცია, რომლითაც შესაძლებელი იქნება ნედლეულის მიკვლევადობა. ეს ყველაფერი უნდა დასტურდებოდეს ოფიციალური დოკუმენტაციით და სპეციალისტების მიერ საწარმოს ადგილზე დათვალიერებისა და შეფასების გზით. ნიშანი გაიცემა საწარმოს კონკრეტულ პროდუქტებზე, ნიშნის მიღების შემდეგ საწარმო ვალდებულია მუდმივად აკმაყოფილებდეს ზემოთ ჩამოთვლილ მოთხოვნებს, ხოლო ნიშნიან პროდუქტებს სისტემატურად, შემთხვევითი შერჩევით, მენარმესთან შეუთანხმებლად უტარდება ლაბორატორიული ანალიზები (ამ საკითხში პროექტი თანამშრომლობს სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიასთან).

ქართული რძის ნიშანზე მითითებული პროდუქტის უნიკალური კოდით მომხ-

მარებელს შეუძლია მარტივად გადაამონმოს ინფორმაცია ამა თუ იმ პროდუქტისა და მწარმოებლის შესახებ ვებგვერდზე www.georgianmilk.ge. ამავე ვებგვერდზეა განთავსებული ინფორმაცია ნიშნის აღების კრიტერიუმებზე, პროცედურებსა და ნიშნის მფლობელ საწარმოებზე.

ნიშანი მინიჭებული აქვს 67 პროდუქტს (სულგუნი, შებოლილი სულგუნი, სულგუნი სხვადასხვა ინგრედიენტით, ქართული (ე.წ. ქარხნული) ყველი, ყველი იმერული, ყველი ლორი, ყველი პრესილი, ყველი აჭარული ჩლეჩილი, ერბო, კარაქი, ნადუდი, მანონი). ნიშნის მფლობელი საწარმოები საქართველოს 12 მუნიციპალიტეტში საქმიანობენ.

2019 წელს, სხვადასხვა ქსელურ სუპერმარკეტში ჩატარდა ნიშნის მფლობელი პროდუქციის აქცია-დეგუსტაციები, რამაც მომხმარებლებში დიდი ინტერესი და მონონება გამოიწვია. ქართული რძის ნიშნის მქონე საწარმოებმა ასევე მონაწილეობა მიიღეს სხვადასხვა ფესტივალში. 2020 წელს, იგეგმებოდა მნიშვნელოვანი ღონისძიებები, რათა კიდევ უფრო მეტ მომხმარებელს გაეცნო ქართული რძის ნიშანი, თუმცა, პანდემიის გამო, ღონისძიებები, რომლებიც სულ მცირე რისკვაქტორს მაინც შეიცავდა, გადაიდო. აღსანიშნავია, რომ HoReCa სექტორში არსებული სიტუაციის მძიმე გავლენა პირდაპირ აისახა პროდუქტების გაყიდვებზე, თუ-

მცა ქართული რძის ნიშნის მფლობელი ყველა საწარმო აგრძელებს მუშაობას და პროდუქციის წარმოებას.

ნიშნის მფლობელი პროდუქტების შექმნა შესაძლებელია შემდეგ სუპერმარკეტებში: მადაგონი, სპარი, ორი ნაბიჯი, ნიკორა, ფრესკო, ზლაპარი, ფუდმარტი, კარფური, გუდვილი და ვილმარტი.

ქართული რძის ნიშანს ადმინისტრირებას უწევს საქართველოს ბიზნესის ინსტიტუტი, რომელიც რეგულარულად ატარებს აუდიტს საწარმოებში, რათა აკონტროლოს რამდენად აკმაყოფილებენ ისინი ნიშნის გამოყენების კრიტერიუმებს. პროექტს მხარდაჭერა აქვს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსგან ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმის საფუძველზე.

პროექტი დაფინანსებულია შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოსა (SDC) და ავსტრიის განვითარების სააგენტოს (ADA) „ალიანსების კავკასიის პროგრამის“ მიერ რომელსაც ახორციელებს საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაცია „მერსი ქორფსი“.

ქართული რძის ნიშანი დარეგისტრირებულია საქპატენტში, როგორც საქართველოს ბიზნესის ინსტიტუტის საკუთრება და მისი გამოყენება საქართველოს ბიზნესის ინსტიტუტის ნებართვის გარეშე დაუშვებელია.

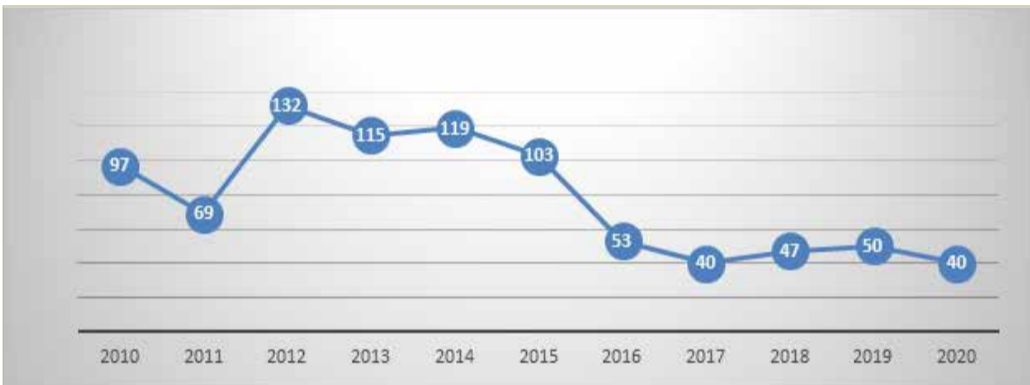
N	საწარმოს სახელწოდება	საწარმოს მისაპართი	ბრენდის სახელწოდება
1	შპს მილკენი	რუსთავი	მილკენი
2	შპს წინწყარო +	თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი, სოფ. წინწყარო	წინწყარო
3	ი.მ. ბადრი გოგოლაძე	ბოლნისის მუნიციპალიტეტი, სოფელი რატევანი	ყველის ქოხი
4	ი.მ. გოჩა ღაღაშვილი	თელავის მუნიციპალიტეტი, სოფ. კურდღელაური	ცივის ყველი
5	ი.მ. ცოლაკ გრიგორიან	ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი, სოფელი განძანი	განძა მილქ
6	ი.მ. კარენ სიმონიან	ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი	ჯავახეთის მდელოები
7	შპს ცეზარი	წალკის მუნიციპალიტეტი, სოფელი საყდრიონი; ხულოს მუნიციპალიტეტი, სოფელი ტაბახმელა	ცეზარი
8	შპს წიფორა-სამცხე	ახალციხის მუნიციპალიტეტი, სოფელი ურაველი	წიფორა
9	რ.კ. თანადგომა	გარდაბნის მუნიციპალიტეტი, სოფელი კუმისი	ნამდვილი, რიყეთი
10	ი.მ. ლევან ბუჟანიშვილი	თელავი	შუამთა
11	წალკა +	წალკის მუნიციპალიტეტი, სოფელი გუმბათი	წალკა+
12	რ.კ. დისველი	ბოლნისის მუნიციპალიტეტი, სოფელი დისველი	დისველი
13	ი.მ. ჰაკობ ჰამბარიან	ნინოწმინდა	ჰაკობ ჰამბარიან
14	რ.კ. დერცელის ნობათი	ადიგენის მუნიციპალიტეტი, სოფელი დერცელი	დერცელის ნობათი
15	რ.კ. იმედი	ადიგენის მუნიციპალიტეტი, სოფელი მოხე	იმედი
16	რ.კ. ხიზა	ახალციხის მუნიციპალიტეტი, ახალქალაქის გზატკეცილი	ხიზა
17	ი.მ. თამაზ თალიაშვილი	ახმეტა	თამაზ თალიაშვილი
18	შპს ლეანკა	დედოფლისწყარო	ლეანკა

საქართველოში ცოფის გამოვლინება ცხოველებში 63%-ით შემცირდა

რადგან ცოფი განსაკუთრებით საშიში დაავადებაა და მისი წყარო შესაძლებელია იყოს, როგორც შინაური, ისე გარეული ცხოველი, სურსათის ეროვნულ სააგენტოს ეს საკითხი განსაკუთრებულ კონტროლზე აქვს აყვანილი. მნიშვნელოვნად გაიზარდა ვაქცინაციის მასშტაბები, მონიტორინგი და დაავადების სტატისტიკის შემცირების თვალსაზრისით არსებობს ხელშეწყობები შედეგიც. გრძელდება მუშაობა და აქტიური თანამშრომლობა ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციასთან, რათა მინიმუმადე დავიდეს რისკები და დავძლიოთ არსებული გამოწვევები.

ბოლო 7 წელიწადში (2012-2019 წლები), საქართველოში ცოფის შემთხვევების გამოვლინება ცხოველებში 63%-ით არის შემცირებული.

შემთხვევების რაოდენობის შემცირება, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ, ქვეყნის მასშტაბით, უფასო ვაქცინაციის და მასშტაბური ცნობიერების კამპანიის შედეგია.

სურსათის ეროვნული სააგენტო, პრევენციის მიზნით, ყოველწლიურად, 260 ათასზე მეტი შინაური ცხოველის (ძაღვი, კატა) ვაქცინაციას ახორციელებს, რაც, წინა წლებთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაზარდილი მაჩვენებელია.

ფაროსანას სანიტარულ ღონისძიებები გრძელდება

სურსათის ეროვნული სააგენტოს აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის საკოორდინაციო მართვის ცენტრი ინტენსიურად აგრძელებს მავნებლის სანიტარულ ღონისძიებებს.

წამლობა მიმდინარეობს სიმინდის მასივებში, სოფლისა და ტყის პერიმეტრებში, ჯაგნარებში. დღეისათვის, დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში - სამეგრელო-ზემო სვანეთში, იმერეთში, გურიაში, რაჭა-ლეჩხუმსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ცივი შესხურების ტექნოლოგიით შეწამლულია 75 525.5 ჰა ფართობი, მათ შორის 33 137.75 ჰა სოფლის

სტატისტიკა
ცოფის სანიტარულ ღონისძიებებში მონაწილეობის მიერ ვაქცინირებულია:
2012 წელს, 16 100 სული ძაღლი და კატა
2019 წელს, 262 451 სული ძაღლი და კატა
2020 წელს, 208 143 სული ძაღლი და კატა. ცოფის სანიტარულ ღონისძიებები წლის ბოლომდე გაგრძელდება

მიღგომა და გატარებული ღონისძიებები

2006-2012 წლებში, ცოფის სანიტარულ ღონისძიებები მხოლოდ ინფექციის კერებში-დაავადების დაფიქსირების შემთხვევაში ხორციელდებოდა. 2013 წლიდან კი, სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ დაიწყო შინაური ცხოველების (ძაღვი, კატა) მასიური პროფილაქტიკური უფასო ვაქცინაცია.

გარდა ვაქცინაციისა, ხორციელდება ცოფთან დაკავშირებული სხვა აქტივობები: პათოლოგიური მასალის ლაბორატორიული კვლევა, ვაქცინაციის შემდგომი სეროლოგიური მონიტორინგი, ცნობიერების ასამაღლებელი ღონისძიებები, დაავადების დაფიქსირების შემთხვევაში საკარანტინო აქტივობები.

მონიტორინგი

სააგენტოს საქმიანობის მნიშვნელოვანი მიმართულებაა დაავადების მუდმივი მონიტორინგი (პოსტვაქცინალური იმუნიტეტის დაჭიმულობის და ანტისხეულები ტიტრის შესწავლა). 2015 წლიდან, ყოველწლიურად, საშუალოდ 300 სული ვაქცინირებული ცხოველის ნიმუშების კვლევა ხორციელდება შესაბამისი კვლევის დიზაინის მიხედვით (იმუნიტეტის დაჭიმულობა და ანტისხეულების ტიტრი 90%-ზე მაღალია).

წინა წლებთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაზარდილია გამოსაკვლევი ნიმუშების რაოდენობა.

გამონკვევა

საქართველოში, ისევე როგორც მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში, გამონკვევად რჩება გარეული და არავაქცინირებული, მიუსაფარი ცხოველები, რომლებიც ცოფის გავრცელების ძირითად წყაროს წარმოადგენენ. ამ მიმართულებით, სურსათის ეროვნული სააგენტო აქტიურად თანამშრომლობს ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციასთან (OIE), ევროპის რეგიონალური წარმომადგენლობის დახმარებით და აქტიურად არის ჩართული ონლაინ-შეხვედრების ფორმატში. მეზობელ ქვეყნებთან რეგულარულად მიმდინარეობდა შეხვედრები, რა დროსაც ხდებოდა ეპიდემიოლოგიური სიტუაციის შესახებ ინფორმაციის გაცვლა. ცოფის დაავადების მნიშვნელობიდან გამომდინარე, გასულ წელს, საქართველოში ჩატარებული იქნა შეხვედრები, როგორც აზერბაიჯანის, ასევე სომხეთის რესპუბლიკის ვეტერინარული სამსახურების წარმომადგენლებთან, რომლებმაც მხარი დაუჭირეს ცოფის, როგორც ტრანსსასაზღვრო დაავადების მიმართ ბრძოლის ღონისძიების რეგიონალურ დონეზე ჩატარებას.

სააგენტოს მიერ გატარებული ღონისძიებების და ცხოველებში დაავადების გამოვლინების კლების პროპორციულად შემცირდა დაავადების შემთხვევები ადამიანებშიც.

ცნობიერების ამაღლება - დაავადების პრევენციის წინაპირობა

ახალი კორონავირუსით (COVID-19) შექმნილი ვითარების მიუხედავად, საქართველოში, 28 სექტემბერს, ცოფთან ბრძოლის მსოფლიო დღე ტრადიციულად აღინიშნა. ამ დღესთან დაკავშირებით, მთელი ქვეყნის მასშტაბით, სპეციალურად გამოყოფილ ლოკაციებზე, ღია სივრცეში, სააგენტოს ვეტერინარებმა ჩაატარეს შინაური და მიკედლებული ცხოველების უფასო ვაქცინაცია, მოსახლეობას დაურიგდა საინფორმაციო ბუკლეტები.

პერიმეტრი, 41091.50 ჰა სიმინდის მასივი და ჯაგნარი და 1296.25 ჰა ტყის პერიმეტრი; თერმული ნისლის ტექნოლოგიით დამუშავებულია 180 720.00 ჰა ტერიტორია.

მავნებელი გამოსაზამთრებლად ადგილის ძებნასა და სახლებისკენ მიგრაციას ადრეული შემოდგომიდან იწყებს. აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის საკოორდინაციო მართვის ცენტრის ხელმძღვანელის, ლაშა შალამბერიძის განცხადებით, ახლა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მოსახლეობის აქტიურობა, რათა სახელმწიფოსთან ერთად კოორდინირებული მუშაობით მავნებლის სანიტარულ ღონისძიებებმა

მაქსიმალური შედეგი გამოიღოს.

„მიმდინარე წელს სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ მავნებლის სანიტარულ ღონისძიებები ეფექტიანად წარმართა - თხილისა და სხვა კულტურების მოსავალი სრულად იქნა დაცული. მოსახლეობამ თხილისა და სიმინდის ხარისხიანი და უხვი მოსავალი მიიღო“, - განაცხადა ლაშა შალამბერიძემ.

უსაფრთხოების წესებიდან გამომდინარე და ასევე ფუტკრის დაცვის მიზნით, თერმული ნისლით დამუშავება ღამის საათებში, რეკომენდაციების სრული დაცვით ტარდება.

ახალი ტურისტული მარშრუტები საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტო კოვიდ-19 - ის მიუხედავად აქტიურად განაგრძობს ეკოტურიზმის განვითარებას სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიაზე. ახალი მარშრუტები და სერვისები კიდევ უფრო მრავალფეროვანს და საინტერესოს ხდის საქართველოს უნიკალურ დაცულ ტერიტორიებზე მოგზაურობას და ფართო არჩევანის საშუალებას აძლევს ნებისმიერი გემოვნების მქონე ვიზიტორს.

სათაფლია

სათაფლიაში უკვე გაიხსნა ახალი ეკოტურისტული ბილიკი. ამჟამად, კიდევ 4 ბილიკის მოწყობა მიმდინარეობს და მალე პირველ ვიზიტორებს მიიღებს:

- აჯამეთის ალკვეთილი
- ნეძვის ალკვეთილი
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის აბასთუმნის ტერიტორია
- ზეკარის უღელტეხილის ბილიკი

სათაფლია საერთაშორისოდ ცნობილი და ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული დაცული ტერიტორიაა, 120 მლნ წლის წინანდელი დინოზავრების ნაკვალევით, რომელიც ახლა კიდევ უფრო მიმზიდვე-

ლი და საინტერესო ხდება ლაშქრობის მოყვარულთათვის. სიახლეა, რომ არსებულ 2 მარტივ საფეხმავლო ბილიკს, კიდევ 1 დაემატა, და მათი საერთო სიგრძე თითქმის 7 კმ-ს შეადგენს. ბილიკებზე მოგზაურობისას აღმოჩნდებით უძველეს კოლხურ ტყეებში, იხილავთ ბუნების იშვიათ ნარმომადგენლებს და დატკბებით იმერეთის საოცარი ხედებით. ლაშქრობისას, სპეციალურად მოწყობილი პანორამული გადასახედიდან შესაძლებელია მდინარე რიონისა და ხვამლის მთის ულამაზესი პეიზაჟების ხილვა.

ბუნებისა და მარტივი საფეხმავლო ლაშქრობების მოყვარულთათვის, ქუთაისიდან 15 კმ-ის დაშორებით მდებარე

ნეძვის ალკვეთილი

აბასთუმანი

რე აჯამეთის ალკვეთილში, პირველი 14 კილომეტრიანი წრიული ბილიკი ეწყობა, რომელის შემოვლა როგორც ფეხით, ისე ველოსიპედით და ცხენით იქნება შესაძლებელი. ვიზიტორს შესაძლებლობა ექნება მოგზაურობა დაიწყოს სოფელ ვარციხეში მდებარე აჯამეთის ადმინისტრაციის შენობიდან, გაუყვას სოფელ საიმედოს სამხრეთ-დასავლეთით და უკან დაბრუნდეს ისევ სოფელ ვარციხის ადმინისტრაციულ ცენტრში.

ბილიკის გასწვრივ, სოფელ საიმედოსთან და სოფელ ვარციხესთან ვიზიტორთათვის ეწყობა საპიკნიკე და საკარვე სივრცეები, სადაც ღამის გათევა იქნება შესაძლებელი.

ალსანიშნავია აჯამეთის ალკვეთილის რელიეფი, რომელიც ამარტივებს მარშრუტს, რის გამოც ნებისმიერი ასაკის ადამიანს, ბილიკის სტუმრობის შესაძლებლობა, წლის ნებისმიერ დროს ექნება.

აჯამეთის ალკვეთილის პარალელურად, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში, რომელიც ტურისტებისთვის ერთ-ერთ პოპულარულ ადგილს წარმოადგენს სხვადასხვა ეკოტურისტული ბილიკის მოწყობა მიმდინარეობს. პირველი ასეთი ბილიკი ნეძვის ალკვეთილის ტერიტორიაზე მდებარეობს. პანორამული ბილიკები ერთმანეთთან სოფელ ახალდაბას, მთა დიდ ქართას, მთა შუანოს და სოფელ ნეძვს აკავშირებს. ბილიკი საშუალო სირთულისაა და მისი დალაშქვრა როგორც ფეხით, ისე ცხენით იქნება შესაძლებელი.

მთა შუანოსთან კი, ტურისტული თავშესაფარი მოეწყობა, სადაც ლაშქრობის მოყვარულებს, წლის ნებისმიერ დროს, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკისა და ნეძვის ალკვეთილის უძველესი, ხელუხლებელი ბუნების დათვალიერების საშუალება ექნებათ.

კურორტ აბასთუმნის მასშტაბური ინფრასტრუქტურული პროექტების პარალელურად, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტო ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის აბასთუმნის ტერიტორიაზე ახალი სალაშქრო ბილიკის შექმნასა და არსებული ბილიკების რეაბილიტაციას ახორციელებს.

37 კილომეტრი სიგრძის წრიულ ბილიკზე მოგზაურობა აბასთუმნის სარეინჯეროდან დაიწყება, გადაინაცვლებს მთა დიდმაღალზე და მთა ნასაბაჯვარს გადაკვეთს. საშუალო სირთულის ბილიკზე მოგზაურობა როგორც ფეხით, ისე ცხენით იქნება შესაძლებელი.

ზეკარის უღელტეხილიდან 6 კილომეტრის დაშორებით, ზღვის დონიდან 2200 მეტრზე, უმშვენიერესი პანორამული ხედებით გარშემორტყმული ეკოტურისტული კოტეჯები ეწყობა, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება საპირფარეოებით, ცეცხლის დასანთები ადგილებით და საპიკნიკე სივრცეებით.

ლაშქრობის მოყვარულებს და განახლებულ კურორტ აბასთუმანში დასვენების მსურველებს, შესაძლებლობა ექნებათ იმოგზაურონ ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის აბასთუმნის ტერიტორიაზე, დატკბნენ ულამაზესი ხედებით და მონახულონ საქართველოს უნიკალური ბუნება.

ნეძვის ალკვეთილი

აჯამეთის ალკვეთილი

ეხოვნული სატყეო სააგენტო, „კოდხუი ბზის გადახრენის ეხოვნული სამოქმედო გეგმის“ ფაჩვებში, 2016 წლიდან ახორციელებს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტეხიგოხიაზე ინვაზიური მავნებლის, ბზის აღუხას (*Cydalima perspectalis*) წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებებს. აღნიშნული ღონისძიებები მოიცავდა კოდხუი ბზის დაზიანებული კოხომების ბიოლოგიური ინსექტიციდით დამუშავებას (საქართველოს სამ ხევიონში: იმეხეთი, სამეხელო ზემო - სვანეთი და ხაჭა - დეჩხუმი ქვემო სვანეთის ტეხიგოხიაზე ჯამში იწამლებოდა 550 ჰექტარი), ფეხომონიანი მწეხმეხეების გამოყენებას და სხვა.

სანიმუშო ფართობად შერჩეული იქნა ნაქერალას უღელტეხილზე არსებული კოდხუი ბზის ბუნებრივი წარმოშობის კორომი, რომელიც 2019 წელს 3 ჯერ დამუშავდა ქიმიური ინსექტიციდით. სულ აღნიშნული ინსექტიციდით დამუშავდება 12 ჰა ფართობი. შედეგად, წლის ბოლოს მავნებელი აღარ დაფიქსირებულა ბზის კორომში.

2020 წელს, სააგენტოს დაგეგმილი ჰქონდა ქიმიური ინსექტიციდით წამლობის გაგრძელება მავნებლის დაფიქსირების შემთხვევაში, თუმცა განხორციელებული საველე კვლევების საფუძველზე დადგინდა, რომ ბზის აღურას რიცხოვნობა მინიმუმამდეა დაყვანილი და ამ ეტაპზე არ საჭიროებს ინსექტიციდით დამუშავებას. ბზის ხეებსა და ბუჩქებზე კი ახალი ყლორტებისა და ფოთლების აქტიური ზრდა შეინიშნება. შესაბამისად, მიმდინარე წელს სააგენტოს მიერ ბზის კორომებში განთავსდა მხოლოდ ფერომონიანი მწერსაჭერები მავნებლის მონიტორინგის მიზნით. აღნიშნული მწერსაჭერებიდან მიღებული მონაცემების საფუძველზე კი, მოხდება სამომავლოდ შესაბამისი ღონისძიების დაგეგმვა-განხორციელება.

2018 წლის 20 თებერვალს, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ეროვნული სატყეო პროგრამის (NFP) ფარგლებში გაიმართა I სამუშაო ჯგუფის - „ტყის აღდგენა და დაცვა“ შეხვედრა, რომლის ფარგლებშიც გადაწყდა ბიოლოგიური წამლობების შეჩერება. მიუხედავად რიგი პოზიტიური შედეგებისა, მრავალი გარემო ფაქტორის (მათ შორის, კლიმატის) ზემოქმედების ფონზე ბიოლოგიური საშუალებით ვერ იქნა მიღებული დროის მოკლე მონაკვეთში სასურველი შედეგი. შესაბამისად, სფეროს ექსპერტების, სამეცნიერო წრეების, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლების მიერ მიღებული იქნა გადაწყვეტილება, აქცენტი გაკეთდეს საკონსერვაციო ქმედებებზე, გამოიყოს სანიმუშო ფართობები და მოხდეს მათი ქიმიური ინსექტიციდით დამუშავება.

კახეთის რეგიონში ტყის ეროვნული აღრიცხვა მიმდინარეობს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე, სოფელ მალრანში, ტყის ეროვნული აღრიცხვის საველე სამუშაოებს გერმანიის ელჩთან საქართველოში, ჰუბერტ ქნირშთან და გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) წარმომადგენლებთან ერთად გაეცნო.

საქართველოში ტყის ეროვნული აღრიცხვა საშუალებას მოგვცემს მივიღოთ ტყის შესახებ მეცნიერულად დასაბუთებული და სანდო მონაცემები, რაც შემდგომ გამოიყენება სატყეო პოლიტიკის განსაზღვრისა და გადაწყვეტილებების მიღებისთვის.

„გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მიზნად ისახავს, შექმნას ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემა. ამასთან, ტყის ეროვნული აღრიცხვა წარმოადგენს ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემის ცენტრალურ ელემენტს. პროექტი ძალიან მნიშვნელოვანია, ჩვენ მო-

მავალი წლის ბოლოს გვექნება სრული ინფორმაცია ტყეების ხარისხობრივი მდგომარეობის შესახებ“, - განაცხადა იური ნოზაძემ.

2017 წელს, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, ეროვნულ სატყეო სააგენტოსა და გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოებას (GIZ) შორის ხელი მოეწერა ურთიერთგაგების მემორანდუმს. პროექტის ფარგლებში შეიქმნა სამუშაო ჯგუფი, რომელმაც შეიმუშავა ტყის ეროვნული აღრიცხვასთან დაკავშირებული, საქართველოს გეოგრაფიულ პირობებზე მორგებული მეთოდოლოგია და საველე სახელმძღვანელო.

2019 წელს, აღრიცხვა მცხეთა-მთიანეთის, აჭარისა და გურიის რეგიონის ტყეები, აღრიცხვის შედეგად მომზადდა ანგარიში ტყეების მდგომარეობის შესახებ. ამჟამად მიმდინარეობს საველე სამუშაოები სამეგრელო ზემო-სვანეთის, კახეთის, სამცხე ჯავახეთისა, იმერეთის და შიდა ქართლის რეგიონებში.

დედოფლისწყაროში „საქმიანი ეზო“ მოეწყო

მოეწყო. აღნიშნული ცვლილება გაუადვილებს მოსახლეობას და კერძო სექტორს ხე-ტყის შეძენას და ტრანსპორტირებას მათთვის სასურველ პერიოდში.

„აღსანიშნავია, რომ ტყის ახალი კოდექსი, რომელიც საქართველოს პარლამენტმა უკვე დაამტკიცა, სატყეო სექტორის რეფორმის მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს, რომლის მთავარი მიზანია მრავალმიზნობრივი ტყითარგებლობის დამკვიდრება, ტყის ეკოსისტემების შენარჩუნება და დაცვა, სოციალური და ეკონომიკური სარგებლის გონივრული გამოყენება. ე.წ „საქმიანი ეზოს“ მოწყობა, კოდექსით გათვალისწინებულ სხვა საკითხებთან ერთად, ტყის მდგრადი მართვის დანერგვის ერთ-ერთ მთავარ ინსტრუმენტს წარმოადგენს“, - განაცხადა იური ნოზაძემ.

„საქმიანი ეზოს“ მოწყობისთვის სამუშაოები უკვე დასრულებულია 12 ობიექტზე. წლის ბოლომდე, ქვეყნის მასშტაბით, სულ 26 „საქმიანი ეზო“ მოეწყობა. შედეგად, მერქნული რესურსის დამზადების მიზნით, ტყითარგებლობა განხორციელდება გაცილებით ეფექტიანად, შემცირდება უკანონო ჭრები და ტყეზე უარყოფითი გავლენა.

ეროვნული სატყეო სააგენტო ხე-ტყის დამზადების პრაქტიკას ცვლის. სოციალური ჭრები ეტაპობრივად გაუქმდება, სააგენტო ორგანიზებულად განახორციელებს ხე-ტყის დამზადებას, დახარისხებასა და დასაწყობებას ე.წ. „საქმიანი ეზოებში“.

ახალი კოდექსით გათვალისწინებული ტყის მართვის, მათ შორის, „საქმიანი ეზოების“ მნიშვნელობაზე გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, იური ნოზაძემ დედოფლისწყაროში, მოსახლეობასთან გამართულ შეხვედრაზე ისაუბრა. ღონისძიებას ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, „საქმიანი ეზო“ საქართველოს ყველა რეგიონში

პეკანის პლანტაციის აგროტექნოლოგია

დასავლეთ საქართველოს ტენიანი სუბტროპიკული ზონის ნიადაგობრივ კლიმატური მახასიათებლები კაკლოვანი კულტურების გასაშენებლად საუკეთესო პირობებს ქმნის. პეკანი ძვირფასია, როგორც მაღალმოსავლიანი ხანგრძლივად მოზარდი კაკლოვანი მცენარე, რომელიც იძლევა ძალიან გემრიელ და კალორიულ ნაყოფს: პეკანი თბილი ქვეყნის მცენარეა, სამშობლო ჩრდილოეთ ამერიკაა, მისი კაკლის გული მდიდარია საკვები ნივთიერებებით: შეიცავს 80% ცხიმს, 11,3 % ნახშირწყლებს, 10,3 % პროტეინს.

ნაყოფი გამოიყენება ნედლი სახით, ან მისგან ხდიან ზეთს. 400გრ. გარჩეული ნაყოფი ეკვივალენტურია 3445 კალორიისა, რაც საკმარისია ადამიანის საკვების დღიური მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. პეკანის ნედლი ნაყოფისგან ამზადებენ მურაბებს. აგრეთვე, ნაყოფი გამოიყენება საკონდიტრო წარმოებაში, კლინარიაში და სხვა. რადგან იგი ლამაზი და ხანგრძლივად მზარდი მცენარეა, პეკანის ნარგავობა ფართოდ გამოიყენება

ნება ხეივნების მოსაწყობად. პეკანის მერქანს იყენებენ სხვადასხვა სადურგლო ნაკეთობისათვის. ფოთოლი შეიცავს ფიტონციდურ ნივთიერებებს, რის გამოც მისი ვარჯის ქვეშ მავნე მწერებს იშვიათად ნახავთ, რაც ადამიანისთვის მოსვენების საუკეთესო მიკროკლიმატს ქმნის.

საქართველოში პეკანი პირველად 1901 წელს, ჩაქვში შემოიტანეს. დღეისათვის ის ფართოდაა გავრცელებული შუა აზიის რესპუბლიკებში, ყირიმსა და ლუნქორანში. პეკანის გავრცელებისათვის ფართო შესაძლებლობებია საქართველოს ტენიან სუბტროპიკულ ზონაში, სადაც ჩვეულებრივი კაკალი ავადდება სოკოვანი დაავადებებით. პეკანი ფოთოლმცვენი ხე-მცენარეა, რომელიც აღწევს 30-45მ. სიმაღლეს, ხის ტანი სწორია, მასიური, ხნიერ ხეებში დიამეტრი ძირთან 1-2 მ-ს აღწევს. მერქანი მაგარი და გლუვია. ყინვაგამძლეობა -18-25°C -ის ფარგლებშია.

პეკანი მაისის ბოლოს, ივნისის დასაწყისში ყვავილობს. მამრობითი ყვავილები მნიფდება ადრე, ვიდრე მდედრობითი, ამიტომ ერთჯიშაიან ნარგავში საჭიროა დამამტვერიანებელ მცენარეთა დარგვა რათა მოხდეს ჯვარედინი დამტვერვა ქარის მეშვეობით. ყვავილობიდან ნაყოფის მომწიფებამდე საჭიროა 5-6 თვე. ნაყოფები მნიფდება სექტემბერ-ოქტომბერში. ნაყოფები მტევანაა, შეკრებილია ჯგუფებად 3-11 ცალი ერთად.

პეკანის სამრეწველო ჯიშები

პეკანის ჯიშთა რაოდენობა 200- მდეა. მათგან ყველაზე საუკეთესო სამრეწველო ჯიშებია:

პლანი - ხე ძალიან მაღალი, სქლად შეფოთილი, ვარჯი მრგვალი, სიმეტრიული, მსხმოიარობას ადრე იწყებს, ახასიათებს ზომიერი,

რეგულარული მსხმოიარობა. კაკალი დიდი ზომისაა, მოგრძო, წვერში ძლიერ წაწვეტებული, ბოლოში ბლაგვი. ნაჭუჭი ღია მიხაკისფერი, თხელი, ადვილად ტყდება და სცილდება თესლს. თესლი ძალიან ტკბილი, გემრიელი, მდიდარია ზეთით, ადრე მნიფდება. ჯიშის ნაკლოვანება - მცირე მოსავლიანობა და დაავადებებისადმი ნაკლები გამძლეობა.

კურთისი - ხე სქლად მოზარდი, ვარჯი გადაშლილი, საკმაოდ ლამაზი, კაკალი საშუალო ან მცირე ზომისაა, ადვილად ტყდება, თესლი ღია ჩალისფერია კარგად ავსებს ნაჭუჭს, მკვრივია, ადვილად სცილდება ნაჭუჭს. გამძლეა სოკოვანი დაავადებების მიმართ. აქვს მოსავლიანობის პერიოდულობისაკენ მიდრეკილება, გვიან მნიფდება.

სტიუარტი - ხე მაღალი, ძლიერ მოზარდი. კაკალი დიდი ზომის, წაგრძელებული ფორმის. ნაჭუჭი მორუხო-ნაცრისფერი, საშუალო სისქის, ადვილად ტყდება. ტიხრები თხელი, თესლი მსხვილი, ღია ჩალისფერი, კარგად ავსებს ნაჭუჭს, მოტკბოა, კარგი გემოსი, უძლებს სოკოვან დაავადებებს, მსხმოიარობა ზომიერი და რეგულარული. ფართოდ გავრცელებული ჯიშია.

მონიჰაჰარი - კაკალი საშუალო ზომისაა. კვერცხისებრი ან მოგრძო კვერცხისებრი ფორმისაა, ოდნავ წიბოიანი. ნაჭუჭი საშუალო სისქის, ტყდება ძალიან კარგად. თესლი მთლიანად ავსებს ნაჭუჭს. კარგი გემოსი და ღირსებისაა. ჯიშ ადრე მნიფადი, მოსავლიანი, ყინვაგამძლეა.

ფროთიარი - ხე ახალგაზრდობაში ძლიერ იზრდება და თანდათანობით იძლევა გადაშლილ ვარჯს. კაკალი დიდი ზომის, ოდნავ წაგრძელებული, ცილინდრულ-კვერცხისებრი ფორმის. ნაჭუჭი საშუალო სისქის, კარგად ტყდება და გული ადვილად თავისუფლდება, თესლის რბილობი მშრალია, მოუხეშო, მაგრამ გემრიელი. მოსავლიანი ჯიშია, ადრემნიფადი.

კაკალი ზიგოლდა - შედარებით დაბალი ჯუჯა მცენარეა, ხასიათდება უხვი მსხმოიარობით, მტევანზე 15- 20 ნაყოფია, საუკეთესო ნედლეულია მაღალხარისხოვანი მურაბების მოსამზადებლად. მრავლდება თესლით, იძლევა გენეტიკურად ერთგვაროვან ნათესავებს.

პეკანის გამრავლება თესლით

პეკანის გამრავლება შესაძლებელია თესლით და ვეგეტაციური წესით. მსოფლიოში გამრავლების ფართოდ მიღებული ხერხია თესლით გამრავლება. გამრავლებისათვის თესლი უნდა ავიღოთ სადედე მცენარეებიდან. სადედე მცენარედ უნდა შეირჩეს საუკეთესო ფორმის (ჯიშის) მცენარე. სადედე ხე უნდა აკმაყოფილებდეს ჯიშისათვის დამახასიათებელ ყველა დადებით თვისებას.

დასათესად გამოიყენება ახალი თესლები. მოკრეფილი თესლი უნდა განთავისუფლდეს რბილობისაგან და გაშრეს ჩრდილში. სასურველია ახლადდაკრეფილი თესლის 1-2 დღით მზეზე გაშრობა, რომელიც აძლევს ნაჭუჭს უფრო ნათელ შეფერვას და იცავს სოკოვანი დაავადებებისაგან. თუ სანერგეში კაკლის თესვა

მიმდინარეობს შემოდგომით, მაშინ თესლი არავითარ წინასწარ დამუშავებას არ საჭიროებს. გაზაფხულზე თესვისათვის კი საჭიროა თესლის განსაკუთრებული შენახვა ან სტრატეფიკაცია. შეიძლება სტრატეფიკაციის გარეშე თესლი შევინახოთ კარგად განვითარებულ სარდაფში 12-14 გრადუს ტემპერატურაზე, ხოლო თესვის წინ დავალბოთ წყალში 2-4 დღის განმავლობაში. გაღვივების მაღალ მაჩვენებლებს იძლევა თესლის ბიორეგისტრატორების დაბალკონცენტრირებულ ხსნარში დალბობა 12 საათის განმავლობაში.

სანერგეში კაკლის თესვა მიმდინარეობს კარგად გაფხვიერებულ კვლებში 5-7 სმ. სიღრმეზე. ერთმანეთისაგან 10-15 სმ-ის დაცილებით. თესვისას რეკომენდებულია კაკლის წვერს გვერდულად მოთავსება. სანერგეში მწკრივებს შორის მანძილი 1 მ-ია. გვიან შემოდგომით ნათესი კაკალი ადრე გაზაფხულზე იწყებს აღმოცენებას და ვეგეტაციის ბოლოსათვის 20-25 სმ. სიმაღლეს აღწევს. მუდმივ ადგილზე გადასარგავად ნერგის სიმაღლე სასურველია იყოს 80-100 სმ-ზე მეტი, ღეროს დიამეტრი 7-8 სმ. ანუ დათესვიდან მე-3 წელს ნერგების 50-60% სტანდარტულია. ასევე პრაქტიკაში პეკანის გასაშენებლად იყენებენ მუდმივ ადგილზე ბუდობრივ თესვას 2-3 კაკალი ერთ ბუდნაში. ბუდნა კარგად მოიტკეპნება და დაესობა სარი.

ვეგეტაციური გამრავლება

პეკანის ვეგეტაციური წესით გამრავლება მართალია რთულია, მაგრამ მას აქვს დადებითი მხარეც, შენარჩუნებულია ჯიშის ან ფორმის დედასეული თვისებები, ჩქარდება მსხმოიარობაში შესვლა და სხვა. ვეგეტაციური გამრავლებისათვის საჭიროა შეირჩეს საძირეები. პეკანისათვის საძირედ გამოიყენება როგორც ველური, ისე კულტურული ფორმები. კაკლის თესვა საძირეების მისაღებად უნდა ჩატარდეს 15 ნოემბრიდან 1 დეკემბრამდე 50X10 სმ კვების არეზე. ჩათესვის სიღრმე 7-8 სმ. ჩათესილი კაკალი ადრე გაზაფხულზე იწყებს აღმოცენებას.

სათანადო მოვლის პირობებში ორწლიანი ნათესარები ვარგისია მყნობისათვის, საძირეს ფესვის ყელთან დიამეტრი უნდა შეადგენდეს 1.5 სმ, ხოლო სიმაღლე 60-100 სმ დასამყნობი მასალა კალმების სახით აღებული უნდა იქნეს წინასწარ აპრობირებული ახალგაზრდა სადედე ხეებიდან. კალმებს იღებენ 1.5- 2,0

სმ. დიამეტრის მქონე ყლორტებიდან. მცნობა ტარდება საზრდელი კვირტით, მცნობის საუკეთესო ვადაა ზაფხული. მოჭრილი კალმები უნდა შეიკრას კონე-ბად და მცნობის დაწყებამდე შენახული იქნეს სველ ტილოში, გრილ ადგილას.

ფარისებრი მცნობა ტარდება სპეციალური სამცნობი დანით, რომელსაც ორი მჭრელი პირი აქვს, მჭრელ პირებს შორის მანძილი 2,5-3 სმ-ს უდრის. საძირებზე ან კალამზე ფარისებურად კანის ამოჭრა უნდა მოხდეს ერთი შემოსერვით, მეორე შემოსერვა სახიფათოა, რადგან ამ დროს აჭრილი კანის ქსოვილები ზიანდება. საძირეს კანი ეჭრება ფესვის ყელიდან 7-10 სმ სიმაღლეზე და ფრთხილად მარჯვენა ხელით ფარისებრად კანი ადგილიდან დაიძვრის. მისი მოცილება არ შეიძლება ვიდრე კალამზე იმავე წესით კვირტს არ ვჭრით. ფარისებურად მცნობისას აუცილებელია საძირისა და კალმის სიმსხო თანაბარი იყოს. საძირის ჭრილში კვირტის ჩასმა, რაც შეიძლება სწრაფად უნდა შესრულდეს, მცნობელი მარცხენა ხელის ცერა და საჩვენებელი თითით აცლის საძირეს შეჭრილ ფარს და სვამს კვირტს. კვირტის ჩასმის შემდეგ ნამყენი იხვევა პოლიეთილენის ფირით. შეხვევის შემდეგ საძირე უნდა გადაიჭრას მცნობის ადგილის ზემოთ 2-3 ფოთოლზე. როდესაც კვირტიდან განვითარებული ნაზარდი 10-12 სმ-ს მიაღწევს, იგი უნდა აიკრას ცერზე. მომავალი წლის ივლისში კი, როცა ნამყენის ნაზარდი გამაგრებულია, წარმოებს ცერის ამოჭრა. ფარისებრი მცნობა გახარების მაღალ პროცენტს იძლევა და ტექნიკურად ადვილი შესასრულებელია. მცნობა უნდა აწარმოოს გამოცდილმა მცნობელმა სპეციალისტმა. ამასთან, მაღალხარისხოვანი სტანდა-

რტული ნერგების მისაღებად, საწერგეში უნდა ჩატარდეს ყველა სახის აგროტექნიკური ღონისძიებები (გაფხვიერება, გამოკვება, მორწყვა, შენამვლა და სხვა).

პლანტაციების გაშენება

დასავლეთ საქართველოს ტენიან სუბტროპიკულ რეგიონებში პეკანის მასიური პლანტაციების სახით გაშენება თითქმის არ შეინიშნება. ნარგაობა ძირითადად წარმოდგენილია ხეივნების, კორომების და ცალკეული ხეების სახით. ფერმერულ და გლეხურ მეურნეობათა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე, როგორც წესი, პირველი და მეორე კატეგორიის ნიადაგების ათვისება ხდება უფრო მნიშვნელოვანი და მომგებიანი კულტურების ქვეშ (ჩაი, ციტრუსი, თხილი, კვი, ფეიკოია და სხვა). რაც შეეხება მესამე კატეგორიის ნიადაგებს, რომლებიც დაბალი ნაყოფიერებითა და რელიეფის სიჭრელით ხასიათდება, ასეთ ნიადაგებზე მოიარებენ ბამბუკის, პეკანის და სხვა ხეხილოვანი კულტურების გაშენებას.

პეკანი თითქმის ყველა ტიპის ნიადაგისა და რელიეფის პირობებში კარგად იზრდება, ინვითარებს ძლიერ ფესვთა სისტემას, რაც თავის მხრივ ამაგრებს ფერდობებს, ხევეებს და იცავს ეროზიული მოვლენებისაგან. პეკანის პლანტაციების ან ცალკეული ნარგაობის სახით გაშენება წარმოებს შემოდგომით ან ადრე გაზაფხულზე. კვების არე დამოკიდებულია ნიადაგის თვისებებზე და ჯიშის ბიოლოგიურ თავისებურებებზე. ღმა, კარგად დრენირებულ ნიადაგებზე პეკანის კვების არეა 18X18 ან 15X15 მ-ის ჯიშები, რომლებიც ძლიერ არ ვითარდება, შესაძლებელია გაშენდეს 10X10 მეტრის კვების არეებით.

მასიური პლანტაციების გაშენების შემთხვევაში, ნიადაგი წინასწარ მუშავდება 45-50 სმ სიღრმეზე. შეიტანება ფოსფორიანი და კალიუმანი სასუქები, 200-ზე მეტი დაქანების ფერდობებზე და ხეებში, პეკანის გასაშენებლად ამოიღებენ 80 სმ სიგანისა და 45 სმ სიღრმის ორმოებს, შეიტანენ 20 კგ ნაკვალს ან ტორფკომპოსტს, 250 გრ ფოსფორს, 100 გრ კალიუმს, ორგანულ და მინერალურ სასუქებს ერთმანეთში ნიადაგთან ერთად აურევენ და ნაზავით ორმოს შეავსებენ.

პლანტაციების გაშენება წარმოებს 2 წლიანი ნერგებით, რომელთა სიმაღლე 1-1,5 მ-ზე მეტია. ნერგები ფრთხილად

ჩაირგვება ორმოში, მოიტკეპნება, მორწყება, დაესობა სარი და 2 ადგილზე აიკვრება რბილი სახვევით.

გასხვლა ტარდება ახალგაზრდა ასაკში ვარჯის ფორმირების მიზნით. ორწლიანი ნერგების დარგვისას მცენარე იხველება 70-90 სმ. სიმაღლეზე. წარმოქმნილი ყლორტებიდან ტოვებენ 4-5 ზედა მოზარდ ყლორტებს, რის შემდეგ ისინი კარგად ვითარდებიან. შემდგომი გასხვლები გულისხმობს პერიოდულად ვარჯის გამოსწორვას და ხმელი ტოტების მოშორებას.

ახალგაზრდა პლანტაციებში ნიადაგის მოვლა-გაკულტურება წარმოებს სხვა ხეხილოვანი კულტურების მსგავსად (კულტივაცია, რიგთაშორისებში სიდერატების თესვა, განოყიერება, მორწყვა, გასხვლა, შენამვლა და სხვა).

პეკანის მავნებელ-დაავადებები და მათი წინააღმდეგ ბრძოლა

როგორც პეკანის, ასევე სხვა კაკლოვანების უმთავრესი მავნებელი ნაყოფქამიაა, მის მიერ ზოგჯერ მოსავლის დაზიანება 80-90%-ს აღწევს. პეკანზე ბუგრის ორი სახეობა გვხვდება-კაკლის ძარღვოვანი ბუგრი და კაკლის ბუგრი, რომელიც აზიანებს როგორც კულტურულ ისე ველურ ნარგავებს. მასობრივი გამრავლებისას ინვევენ საყვავილე კვირტების უნაყოფობას, ფოთლების ხმობას და ნაადრევ ცვენას. ტკიპებიდან გავრცელებულია კაკლის მეჭექიანი ტკიპა. ტკიპების მასობრივი დასახლებისას ფოთლები წითლდება და ხმება, ხოლო გარე ნაყოფი ღპება და კაკალი ნაადრევად ცვივა. უკანასკნელ წლებში, ფართოდ გავრცელდა ამერიკული თეთრი პეპელა, რომელიც მატლობის სტადიაში (ივლისი-აგვისტო) მთლიანად ანადგურებს პე-

კანის ნაზ ღერო-ტოტებს.

დაავადებებიდან მაღალი ტენიანობისა და ტემპერატურის პირობებში ვითარდება ფოთლებისა და ნაყოფების სოკო, ნაცრისფერი და ყავისფერი სიდამპლე. პეკანის ბალებში მავნებელ-დაავადებების წინააღმდეგ საბრძოლველად შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას კომბინირებული ნაზავები (ინსექტიციდი+ფუნგიციდი); პირველი შესხურება აპრილიდან ივლისამდე, მეორე შესხურება ივლისიდან საჭიროების მიხედვით.

ნაყოფის დამზადება

პეკანი სიმწიფის მიხედვით ივლისი-აგვისტოდან იწყებს ნაყოფის ცვენას. თუ ბალი დაცულია, შესაძლებელია ნაყოფების აკრეფა ჩვენთვის სასურველ პერიოდში ვანარმოთ, ხოლო თუ ბალი დაუცველია, ნაყოფი ჩამოცვენისთანავე უნდა ავკრიფოთ და სარდაფებში თხელ ფენად დავყაროთ. როდესაც რბილობი დაიწყებს გაშავებას, შეგვიძლია კაკალი გავარჩიოთ. გარჩეული კაკალი 1-2 დღით ჩავალბოთ გამდინარე წყალში და კარგად გავრეცხოთ რბილობის ნარჩენებისაგან. გარეცხილი კაკალი თხელ ფენად გავაშროთ ხის იატაკზე ან ფანერის სტელაჟებზე სრულ გაშრობამდე.

კაკლის შენახვა ზამთრისა და ზაფხულის განმავლობაში სასურველია 10-15 კგ მოცულობის ჰაერგამტარ ბალებში, რომლებიც იკიდება მშრალ სარდაფებში ან აივნებზე. გასხვდეთ, საქართველოს სუბტროპიკული ზონის ნიადაგურ-კლიმატური მაჩვენებლები ბევრ ძვირფას კულტურას უქმნის ზრდა-განვითარების ოპტიმალურ პირობებს, მათ შორისაა პეკანის კულტურაც. შეეცადეთ თქვენი სავარგულების დაგეგმარებისა და განაშენიანების პროცესში ამ კულტურებისთვისაც გამოყოთ მცირე მასივები.

ეკოლიდერთა სკოლა - 2020

გარემოსდაცვით განათლებას საქართველოში საკმაოდ დიდხანი ისტორია გააჩნია. თბილისში, 1977 წელს, სამთავრობოთაშორისი კონფერენცია გაიმართა და სწორედ კონფერენციაზე შემუშავდა გარემოსდაცვითი განათლების ძირითადი კონცეფცია, განისაზღვრა გარემოსდაცვითი განათლების, როგორც გარემოსდაცვითი პრობლემების გადაჭრის ერთ-ერთი მთავარი მექანიზმის როლი.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთვის განათლება, იქნება ეს გარემოსდაცვითი თუ აგრარული მიმართულებით, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს. სამინისტრო და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი მუშაობს იმისათვის, რომ ქვეყანაში ამაღლდეს ცოდნა და ცნობიერება გარემოს მიმართ და, რაც მთავარია, მაქსიმალურად ხელი შეუწყოს გარემოსდაცვით სწორი ღირებულებების მქონე საზოგადოების ფორმირებას.

სწორედ განათლების ხელშეწყობას ემსახურება ეკოლიდერთა სკოლის პროექტი, რომელიც პირველად 2016 წელს განხორციელდა. დიდი გამოხმაურებისა და დაინტერესების გამო, წელს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა საზოგადოებას

„ეკოლიდერთა სკოლის“ განახლებული პროგრამა შესთავაზა. სკოლაში მონაწილეობის სურვილი, მთელი საქართველოს მასშტაბით, 375-მა მოსწავლემ გამოთქვა. აპლიკაციებისა და გასაუბრების საფუძველზე, შეირჩა 35 მონაწილე. ეკოლიდერთა სკოლაში მონაწილეები შეირჩა კონკურსის საფუძველზე, რომლებმაც 3 თვის განმავლობაში სხვადასხვა გარემოსდაცვით თემაზე, covid-19 პანდემიის გამო, დისტანციური შეხვედრები და ონლაინ სემინარები გაიარეს.

სულ, პროექტის ფარგლებში, 13 ვებინარი ჩატარდა. ლექციები მოიცავდა ისეთ თემებს, როგორცაა ადამიანის გარემოსდაცვითი უფლებები, ნარჩენების მართვის პოლიტიკა, მდგრადი განვითარების მიზნები, გარემოსდაცვითი პოლიტიკა, კლიმატის ცვლილება, ატმოსფერული ჰაერი, ნიადაგის დეგრადაცია და გაუდაბნობასთან ბრძოლა, ბიომრავალფეროვნების დაცვის მექანიზმები, საზოგადოებასთან ურთიერთობა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანიების დაგეგმვა, მიმდინარე კონსერვაციული პროექტების განხილვა, ფოტოგრაფია და გარემოსდაცვა.

მოსწავლეებს ლექციებს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს თანამშრომლებთან ერთად, მონვეული ექსპერტები უკითავხდნენ. NACRES -ის გამგეობის წევრმა, კახა არცივაძემ საქართველოს ბიომრავალფეროვნების როლზე, კონსერვაციასა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის მექანიზმებზე ისაუბრა. ხოლო ველური ბუნების ფოტოგრაფმა თეიმურაზ პოპიაშვილმა, ველური ბუნების ფოტოგრაფიისა და ფოტოგრაფიაში ბუნების სიყვარულის მნიშვნელობაზე და ცხოველებისა და ფრინველების უსაფრთხოების დაცვაზე ისაუბრა. „საბუკო“ საზოგადოება ბუნების კონსერვაციისთვის დირექტორმა, ნათია ჯავახიშვილმა კი, ეკოლიდერებს მიმდინარე კონსერვაციული პროექტები გააცნო და მათ მნიშვნელობაზე ჩაატარა ვებინარი.

ეკოლიდერებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილიც შეხვდა, რომელმაც სამინისტროს მნიშვნელოვანი მიღწევები, მიმდინარე პროექტები და სიახლეები გააცნო. „მოსაზრებით ვარ, რომ შესაძლებლობა მომეცა გამეცნო და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში მასპინძლობა გამეწია გარემოსდაცვითი თემებით დაინტერესებულ ახალგაზრდა ეკოლიდერებისათვის. ისინი დისტანციურ რეჟიმში, ფაქტობრივად, მთელი გაზაფხული-ზაფხულის პერიოდში, გადიოდნენ სხვადასხვა გარემოსდაცვით საკითხს და, შესაბამისად, უკვე აქვთ ცოდნა და ინფორმაცია როგორც საქართველოში, ისე მსოფლიოში გარემოს დაცვის სფეროში მიმდინარე მოვლენების შესახებ. მაქვს იმედი, რომ სამომავლოდ მათი ცოდნა და გარემოსადმი ინტერესი ჩამოაყალიბებთ მათ ისეთ პროფესიონალებად, რომლებიც ჩვენს ქვეყანას სჭირდება მდგრადი განვითარების მიზნების შესრულებისა თუ ევროინტეგრაციის პროცესში“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა.

ეკოლიდერებს გასვლით ტური ჰქონდათ ალგეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრში, სადაც ამომწურავი ინფორმაცია მიიღეს დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობისა და მიზნების შესახებ.

თეორიულ სწავლებასთან ერთად, მონეყო ეკოტური დაცულ ტერიტორიაზე, სადაც ეკოლიდერები უშუალოდ გაეცნენ ალგეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემის შემადგენელ კომპონენტებს და იქ არსებულ იშვიათ და გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ სახეობებს. ასევე, მოსწავლეებმა სასწავლო პროგრამასთან ერთად, ეკოტურისტული ატრაქციონების პარკი მოინახულეს.

სასწავლო პროგრამის ფარგლებში, ბიომრავალფეროვნების შესახებ ცოდნის ამაღლების მიზნით, ახალგაზრდებს სასწავლო ტური საქართველოს ეროვნულ ბოტანიკურ ბაღშიც ჩაუტარდათ, სადაც პროფესიონალებისგან მოისმინეს მცენარეთა კოლექციების შექმნის პრინციპების, ბოტანიკური ბაღის დაარსების, მისი საქმიანობისა და ისტორიის შესახებ.

„ეკოლიდერთა სკოლა“ 2020 დასრულებულია. მონაწილეებმა ახლა უკვე იციან თუ რა როლი აქვს ბიომრავალფეროვნებას, რა მექანიზმებით ხდება მისი დაცვა, იციან როგორ დაგეგმონ და განახორციელონ სხვადასხვა გარემოსდაცვითი კამპანია, უკეთ გაეცნენ გარემოსდაცვითი პროფესიების მნიშვნელობას და პერსპექტივებს და რამდენიმე მათგანი საკუთარ სამომავლო პროფესიას სწორედ გარემოს დაცვის სფეროს უკავშირებს.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი მომავალ წელს კვლავ გეგმავს ახალი ეკოლიდერების მიღებას და მათ გარემოსდაცვით საკითხებში ჩართვას.

„ეკოლიდერთა სკოლა“ 2020 დასრულებულია. მონაწილეებმა ახლა უკვე იციან თუ რა როლი აქვს ბიომრავალფეროვნებას, რა მექანიზმებით ხდება მისი დაცვა, იციან როგორ დაგეგმონ და განახორციელონ სხვადასხვა გარემოსდაცვითი კამპანია, უკეთ გაეცნენ გარემოსდაცვითი პროფესიების მნიშვნელობას და პერსპექტივებს და რამდენიმე მათგანი საკუთარ სამომავლო პროფესიას სწორედ გარემოს დაცვის სფეროს უკავშირებს.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი მომავალ წელს კვლავ გეგმავს ახალი ეკოლიდერების მიღებას და მათ გარემოსდაცვით საკითხებში ჩართვას.

